

de Appel Amsterdam

Catching Up in The Archive (foto: Remco van Bladel)

DE APPEL JAARVERSLAG 2022

de Appel Amsterdam

INHOUDSOPGAVE:

1. BESTUURSVERSLAG.....	3
2. PUBLIEKE MOMENTEN	4
3. PROGRAMMA.....	6
4. EDUCATIEVE INITIATIEVEN.....	22
5. CURATORIAL PROGRAMME	24
6. ARCHIEF	26
7. PUBLICATIES.....	30
8. KETENVERSTERKING EN GENREVERANTWOORDELIJKHEID	32
9. PUBLIEK.....	33
10. BEGUNSTIGERS	34
11. BEDRIJFSVOERING.....	34
12. FINANCIËN	39
13. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT, BESTUUR EN TEAM.....	40
14. JAARREKENING 2022	43

de Appel Amsterdam

1. BESTUURSVERSLAG

In dit jaarverslag van de Appel voor het jaar 2022 vatten we het publieksprogramma kort samen, lichten we zowel de Educatie Initiatieven als de activiteiten van het Archief en het Curatorial Programme 2022 toe, en staan we stil bij de prestatieafspraken en financiële gegevens.

Hoogtepunten uit 2022 waren de tentoonstellingen waarbij onze verschillende pijlers centraal stonden: Educatie in *Stories of Belonging*, het Archief in *Catching Up in the Archive*, het Curatorial Programme in *super feelings* en de artistieke praktijk in *Togetherness* van PopoL. Grotendeels zonder corona-beperkingen, was dit een jaar waarin we volop bezoekers konden ontvangen en genoten van programma's en projecten voor een zeer divers publiek.

Stories of Belonging (Foto: Jimena Gauna)

Ook was het een jaar waarin we konden voortbouwen op creatieve innovaties, in 2021 vanwege corona nog bittere noodzaak. Zo kreeg de Home-kit, in 2021 bedacht om individueel of gezamenlijk aan de slag te gaan met het verzamelen van herinneringen, een opvolger in de vorm van de Speelkit. Met de Speelkit kunnen alle kinderen aan de slag met de actuele tentoonstelling: ze werken aan opdrachten en beantwoorden vragen die zijn toegespitst op de thema's en het werk van de kunstenaar(s) die op dat moment bij de Appel te zien zijn. Ook kunnen ze in een maquette hun eigen tentoonstelling bouwen. Daarnaast bouwden we verder voort op hybride presentatievormen, waarbij lezingen, performances en interviews met

de Appel Amsterdam

kunstenaars niet alleen fysiek, maar ook digitaal – via de Appel website en via sociale media-kanalen – te bekijken waren.

Ook was dit het jaar waarin onder de leiding van interim-directeur Huib Haye van der Werf de Livingroom van de Appel een volwaardige tentoonstellingsruimte werd, naast, en gelijktijdig met, de Aula. In de Livingroom vonden niet alleen verschillende kleinere evenementen plaats, zoals de discussieavond *Permanent Tijdelijk: over innovatie in de kunst en de behoefte aan continuïteit*, en een avond in samenwerking met Amsterdam Art over schilder Leonora Carrington, maar stelden verschillende kunstenaars hun werk ook voor langere perioden tentoon. Onder hen waren fotograaf Stephan Keppel met *Soft Curve* en de Ierse kunstenaar Emma Wolf-Haugh met de totaalinstallatie *Domestic Optimism*.

2022 was het jaar waarin de tender voor onze huidige locatie werd uitgeschreven en gegend aan ontwikkelaars, waarin de Appel overstapte van het Raad van Bestuur-model op het Raad van Toezicht-model, en we afscheid namen van directeur Monika Szewczyk en zakelijk leider Maaïke Lauwaert. Per 1 januari 2023 is Lara Khaldi gestart als artistiek directeur van de Appel en Sofia Patat volgt Maaïke Lauwaert op als zakelijk leider. Ook in de Raad van Toezicht zijn wissels geweest en hebben we Karima Boudou, Jelle Miedema, Sjaron Minailo en Bart Beekman als nieuwe leden mogen verwelkomen.

Financieel sluiten we het jaar 2022 af met een van negatief resultaat van € -138.602. Met trots kijken we terug op ruim 16.926 deelnemers aan onze programma's (zowel online als offline), waaronder 2.614 kinderen, jongeren en volwassenen die betrokken waren bij het Educatie programma van de Appel.

2. PUBLIEKE MOMENTEN

De Appel focust zich op exceptionele tentoonstellingsprojecten, lange termijn samenwerking met kunstenaars, talentontwikkeling, educatie, en een leven lang leren. In Amsterdam Nieuw-West werkt De Appel aan een programma dat een diversiteit aan stemmen uitdraagt en verwelkomt. De missie van de Appel luidt:

De Appel creëert tijd en ruimte voor kunstenaars en medestanders voor het stellen van essentiële vragen.

Sinds haar oprichting in 1975, heeft de Appel zich in Amsterdam als kunstcentrum ontwikkeld tot haar huidige unieke drievoudige structuur: een levendig Archief gecombineerd met een hands-on Curatorial Programme en Educatieve Initiatieven, die voortkomen uit een diep gewortelde betrokkenheid met de gemeenschap. De Appel richt haar blik altijd naar buiten toe, en ontwikkelt kunstprojecten samen met buurtbewoners, met scholen en instellingen in het stadsdeel en daarbuiten. Onderlinge uitwisseling en leren van elkaar staan centraal.

Onze gevarieerde publieke programmering biedt een raamwerk om samen met mensen te leren, vanuit verschillende achtergronden en perspectieven, in een sfeer van open gastvrijheid, samenwerking en experiment. Samen geven we vorm aan kunst en cultuur in onze wereldse stad. De Appel tracht een brug te slaan tussen de internationale reputatie van deze 48 jaar jonge kunstinstelling en de diversiteit binnen de Nederlandstalige

de Appel Amsterdam

cultuur. Zo onderzoeken we kritisch hoe de dominantie van het Engels als de ‘lingua franca’ van de kunst de meest urgente culturele gesprekken kunnen maskeren en waardevolle gesprekspartners kunnen uitsluiten. We willen samen met de bewoners van Nieuw-West kunst beleven, niet over hun hoofden heen.

Artistiek-inhoudelijk ligt de focus op kunstenaars met wie we een snel veranderende samenleving onderzoeken, niet alleen via sociaal-geëngageerd werk of procesmatig onderzoek, maar ook via meer traditionele media zoals schilderkunst, installatiekunst, lezingen en debat. In onze manier van werken met kunstenaars en curatoren is betrokkenheid op de lange termijn het uitgangspunt: als instelling zijn we betrokken in het ontwikkelen van werk vanaf de eerste stap tot de openbaarmaking ervan en waar mogelijk ook de internationale reis ervan. Het publiek krijgt zo de kans om kunstenaars en hun werk meerdere keren en op verschillende manieren te zien, te spreken, te ervaren. Dit leidt uiteindelijk tot een multidimensionaal begrip van de artistieke praktijk en de rol van kunstenaars en culturele beoefenaars in de samenleving. Daarnaast onderzoeken we de relaties tussen solo- en groepstentoonstelling en hoe collectief auteurschap bevorderd kan worden. Deze gemengde kunstpraktijken leren ons dat individuele expressie versterkt kan worden binnen collectieve processen. Ze presenteren ons een betrokken manier van leven in een complexe en meervoudige samenleving.

In alles wat we doen, van publieke programma’s tot het bijhouden van het Archief, van Educatieve Initiatieven tot het Curatorial Programme, staat centraal dat er tijd en ruimte is voor het stellen van essentiële vragen. Daarmee willen we het open karakter van artistiek onderzoek en curatorieel experiment beschermen tegen de druk om vooral antwoorden te geven en een mening te hebben. De tentoonstelling als artistieke vorm is hierin cruciaal, niet als statisch moment in de tijd maar als een momentopname die verder gaat dan netjes verpakt, snel consumeerbaar spektakel.

De Appel als lerend instituut en als instelling voor een leven lang leren, heeft daarom een driedelige, unieke structuur die de tentoonstellingen versterkt: het Archief met haar historische wortels en programma waarin actief geschiedenis wordt gemaakt, het Curatorial Programme (CP) dat toont, leert en deelt met als doel curatoren van de toekomst een beter begrip van het gehele en veelzijdige artistieke proces te geven, de Educatieve Initiatieven die kunstenaars met de (lokale) gemeenschap verbinden en de gemeenschap een volledige ervaring van kunst (maken, tonen, ontvangen) kunnen geven. De toegewijde curatoren van de Appel streven allen naar curatoriele excellentie - een combinatie van nieuwsgierigheid en zorg voor kunstenaars, culturele beoefenaars en hun werk.

In 2022 organiseerden we een breed scala aan activiteiten:

- ➔ 7 tentoonstellingen (solo- en groepstentoonstellingen) met nieuwe producties (kunstwerken en performances) van talrijke (inter)nationale kunstenaars;
- ➔ 6 nieuwe publicaties (3 vanuit het Archief, 2 vanuit Educatie, 1 vanuit het CP);
- ➔ 77 events (lezingen, gesprekken, performances en screenings, soms bij de Appel, soms op externe locaties);
- ➔ 59 educatie events (deels bij de Appel en deels op externe locaties zoals partnerscholen of partnerorganisaties, plus enkelen online);

de Appel Amsterdam

- 35 Curatorial Programme bijeenkomsten (workshops, bezoeken, lezingen en presentaties, in binnen- en buitenland);
- 494 archiefinteracties (bezoeken aan het Archief en verzoeken om informatie uit het Archief).

In totaal hadden we daarmee 678 publieke momenten in 2022.

3. PROGRAMMA

Vorbereidingen voor een gedeelte van de programmering in 2022 is opgestart in het jaar 2021 en liep in 2022 door. Gestart in 2021 en vervolgt in 2022 zijn: de educatieprogramma's *Stories of Belonging* (met twee tentoonstellingen in 2022 en eentje op de planning voor 2023) en *Sound Gestures*, de tentoonstelling *After the Last Sky* van kunstenaar Inas Halabi (geprogrammeerd voor het voorjaar van 2023), de tentoonstelling *Saamhorigheid* van kunstenaar Pope.L (te zien vanaf december 2022).

18 januari

Curatorial Programme Keynote Lecture

Mayra Rodríguez Castro – *Ocean Blue*

In de CP keynote-lecture van 2022, *Ocean Blue*, beschouwde dichter, schrijver en vertaler Mayra Rodríguez Castro (Bogotá, Colombia), het concept van *passage* als een moment van helderheid. Naast de keynote-lecture die Rodríguez Castro op 18 januari uitsprak, verzorgde zij voor het Curatorial Programme 2022 drie open seminars met sprekers. Deze seminars waren ook voor publiek van buiten toegankelijk.

18-20 januari

Open Curatorial Programme Seminars

De drie sessies 'I Love, I Do', van Arlette-Louise Ndakoze, 'Interlude' en 'The Death of the Occident' van Nathanaël hebben ideeën over materie, symbolen en artefacten ontleed. Iedere sessie verlengde de reis die door Rodríguez Castro op zee werd aangevat, waarbij aanvaringen in kunst en conversatie werden bestudeerd alsof deze voor het eerst aan de horizon verschenen.

5 februari – 27 maart

Educatie – *Stories of Belonging*

Tentoonstelling en publieksprogramma

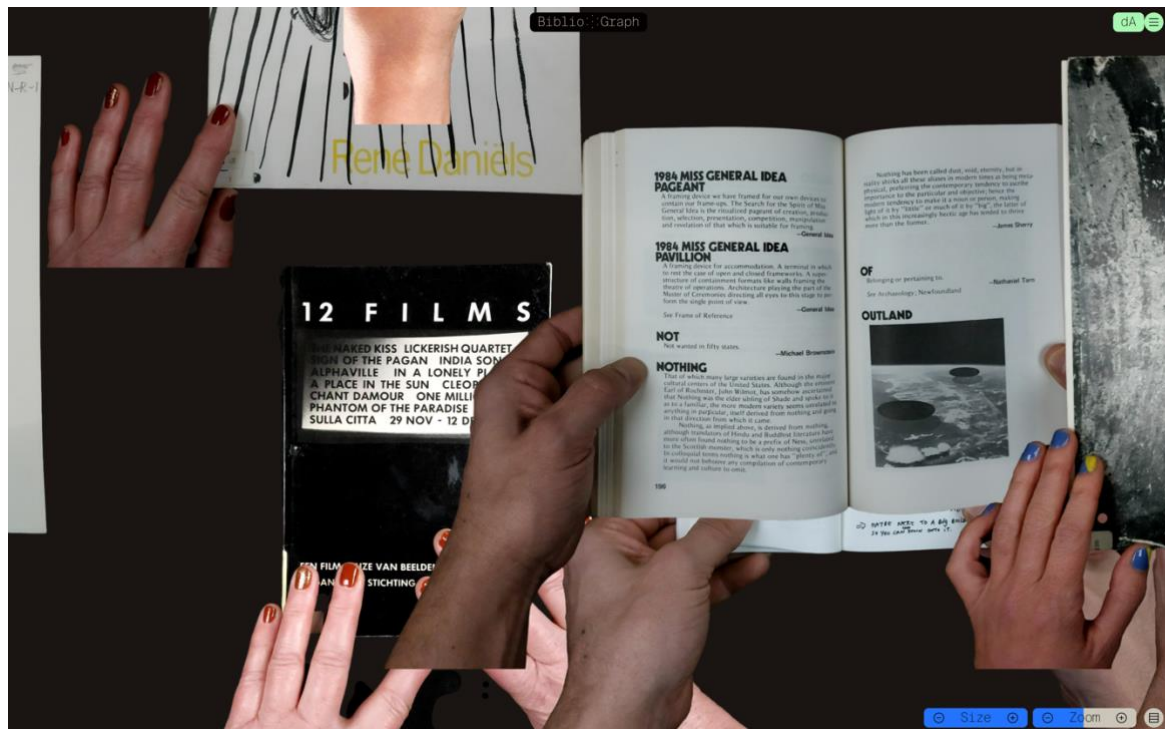
In 2021 heeft de Appel een semester actief gewerkt op het Comenius Lyceum, een school in Amsterdam Nieuw-West. In 2022 kreeg de tentoonstelling *Stories of Belonging* een plek in de Appel. Met deze tentoonstelling werd tijd en ruimte gemaakt voor de verhalen van onze buurtbewoners in Amsterdam Nieuw-West, verhalen die onderzoeken waar wij ons samen thuis kunnen voelen. We luisterden naar jeugdherinneringen, naar muziek, denken na over de kleding die we dragen, en over onze relaties met vrienden, familie, de stad en de natuur. De zesendertig leerlingen en de betrokken kunstenaars hebben bestaande kunstwerken geselecteerd maar ook nieuw werk gemaakt voor deze tentoonstelling.

de Appel Amsterdam

Stories of Belonging is gemaakt door de leerlingen Adnane, Angel, Arij, Betül, Beyda, Disha, Donovan, Fatmanur, Feriha, Haifae, Hajar, Hiba, Ibtissam, Imane B., Imane e.J., Inass, Irem, Ishana, Kaouthar, Kevser, Khail, Maryam, Melda, Menna, Mimoune, Miraç, Nada, Oumaima, Rishi, Safae, Samira, Shivan, Yahya, Yousra, Zamzam, Zeynep.

De kunstenaars die betrokken waren zijn: Mehraneh Atashi, Gershwin Bonevacica, Fouad Lakbir, Narges Mohammadi, Mark Nieuwenhuis en Bonnie Ogilvie.

Stories of Belonging is samengesteld door Fouad Lakbir, David Smeulders (de Appel's Curator Educatie), docent muziek Florean Kruijswijk Jansen en docent handvaardigheid Roy Ruiters. Tijdens een aantal lessen heeft ook kunstenaar Daniëlle Hoogendoorn een bijdrage geleverd.

Catching up in the Archive (Bibliograph Still)

10 april – 29 mei

Archief – *Catching Up in the Archive* with Mariana Lanari

Tentoonstelling en publieksprogramma

Kunstenaar en onderzoeker Mariana Lanari (Sao Paulo, 1972) zette een gewaagde stap: ze verplaatste het omvangrijke Archief van de Appel, met de werkplekken van de archivisten, naar de Aula. Voordat het Archief naar de Aula werd verplaatst werd 90 procent van de boeken en tijdschriften gelabeld met een RFID-tag.

Catching Up in the Archive toonde de implementatie van toegepaste digitale technologieën die zijn ontwikkeld door Archival Consciousness (Remco van Bladel en Mariana Lanari): mobiele archiefkasten (ofwel Silverfish), die door middel van RFID-technologie (*radio-frequency identification*) objecten kunnen herkennen, materialen scannen

de Appel Amsterdam

en deze direct kunnen tonen op *biblio-graph.org*. Dit is een webapplicatie voor culturele bibliotheken en archieven die hun collecties willen ontsluiten en toegankelijker en vindbaarder willen maken voor een breder publiek.

Bezoekers en toevallige voorbijgangers werden in de tentoonstelling uitgenodigd om rond te struinen tussen de archiefstukken en vervolgens zelf met de technologie aan de slag te gaan, door materialen in te scannen en te annoteren. Zo leren bezoekers de digitale infrastructuur van het Archief van de Appel kennen en dragen ze bij aan het vormen van de digitale collectie die zich steeds verder uitbreidt. Bovendien kan zo iedereen zijn eigen archiefverzameling samenstellen.

Catching Up in the Archive toonde ook hoe kwetsbaar kleinere archieven en bibliotheken zoals die van de Appel zijn, ze moeten vechten voor hun bestaansrecht en om überhaupt te kunnen overleven. In het Archief zijn veel bijzondere en kwetsbare boeken en tijdschriften ondergebracht die in diverse museumcollecties in speciale depots worden bewaard. Het is een wankel evenwichtsoefening, enerzijds het moois openbaar maken en ervoor zorgen dat de collectie gezien wordt, anderzijds alles veilig houden en het verhaal van de Appel bewaren voor de toekomst. De bezoekers van *Catching Up in the Archive* waren zeer verrast om deze pareltjes eindelijk in het echt te kunnen zien, er doorheen te kunnen bladeren, zittend en liggend op de grond tussen de boeken.

Tijdens *Catching Up in the Archive* werden verschillende tafelgasten uitgenodigd om kennis te delen over archiveren, of om een bepaald onderwerp in het Archief van de Appel te onderzoeken:

- ➔ Femke Dekker deed een onderzoek in het audio-archief van de Appel en verzorgde als DJ Loma Doom een DJ-set tijdens de opening en finissage van de tentoonstelling.
- ➔ De Social Music Club deelde improvisatie-oefeningen uit het boek *Search and Reflect* van John Stevens. Een kopie van dit zeldzame boek werd aangeboden aan het Archief van de Appel, om zo bij te dragen aan de waardevolle nalatenschap van Stevens' experimentele muzikale en pedagogische werk.
- ➔ Grietha Jurriaans en Els van Odijk waren tafelgasten met het doel om het archief van Hetty Huisman te bekijken en kennis daarover te delen.
- ➔ Radio AAHAA met Mylan Hoezen, Balázs Varju Tóth en Oriana Rose maakte twee radioprogramma's met audiostukken uit het Archief.
- ➔ Danae Io van Schemas of Uncertainty gaf een lezing over de performatieve effecten van modellen. Schemas of Uncertainty is een onderzoeksproject over de relatie tussen voorspellen en voorschrijven binnen hedendaagse socio-politieke structuren. Het project onderzoekt verschillende methoden om zich te relateren aan de toekomst, van waarzeggerij tot machine learning, en de wijze waarop zij ideeën over de toekomst beïnvloeden.
- ➔ Simon Browne, Silvio Lorusso en Danny Tirthdas van der Kleij presenteerden *varia* (Gouwstraat 3, Rotterdam), een ruimte voor het ontwikkelen van een collectieve kijk op alledaagse technologie.

de Appel Amsterdam

- Saskia Bos, voormalig directeur van de Appel, heeft de documentatiemappen van haar tijd als directeur onderzocht en de verhalen verrijkt met haar op- en aanmerkingen.
- Voor het educatieproject West Side Tori's met Jaleesa Clows kwamen jongeren uit de buurt naar het Archief om inspiratie op te doen voor het uitgeven van hun krant: een mooie samenwerking tussen de afdelingen Educatie en Archief.

Daarnaast vond in het kader van de tentoonstelling het 3-daagse seminar *Artistiek Onderzoek of Onderzoek als Beeldende Kunst: Lessen van Kafka's hond*, van filosoof en schrijver Aaron Schuster, plaats bij de Appel. Hierin werd dieper ingegaan op de hedendaagse uitdagingen bij het doen van onderzoek, nieuwe methodes van kennisproductie en leven en verlangen binnen en buiten de gevestigde instituties. De grote inspiratie voor dit seminar is de filosofische hond van schrijver Franz Kafka, zoals geportretteerd in zijn roman *Onderzoekingen van een hond* (1922). Schuster leest het verhaal van Kafka als een screwball tragedie, en verkent de avontuurlijkheid en speelsheid van mogelijke theorieën.

Kafka's verslag van een vervreemde, onderzoekende hond is een speculatief fictie-essay waarin hij de condities voor filosofie in relatie tot kennis, taal, gemeenschapsvorming en het leven blootlegt. In het seminar, dat plaatsvond op drie zaterdagen, bogen de deelnemers zich over de volgende vragen: kunnen de zonderlinge en eigenzinnige onderzoekingen van de hond inspireren tot een nieuwe manier van onderzoek doen? Is het mogelijk dat Kafka's hond de onverwachtse held is van de praktijk van theorievorming, in tijden waarin wetenschappelijke theorieën het onderspit delven? Wat betekent het om te filosoferen samen met Kafka's hond? Hoe kun je in het Archief onderzoek doen zoals de hond?

26 maart

Presentatie publicatie *Schetsen voor de toekomst, herinneringen aan een gebouw*

Auteur: Rosa te Velde

Editor: Hannah Cheney

De publicatie *Schetsen voor de toekomst, herinneringen aan een gebouw* verkent, verbindt en herinnert de vele levens van één gebouw in Amsterdam Nieuw-West over een periode van meer dan zestig jaar: vanaf de bouw van het hypermoderne 'CSG Pascal', tot de bijna-ondergang van het 'Calvijn met Junior College' die vervolgens werd het aangewezen als vluchtelingenopvang, en tot slot de huidige, tijdelijke status als 'Broedplaats Lely' en thuisbasis van de Appel. Plannen voor de toekomst veranderen voortdurend – wat zal er gebeuren met deze plek? Hoe helpt dit gebouw de ideologische orkestraties van stadsplanning, segregatie en gentrificatie te begrijpen? Zo heeft Rosa te Velde een prachtige weergave van een gebouw en tegelijk een geschiedenis van een (deel van) stad weten te vangen in een publicatie vol verbindings, herinneringen en sociaal/politieke potentie(s).

Hoewel er in Nieuw-West veel gesloopt is en er een schrijnend tekort is aan sociale huurwoningen, kiest de gemeente ervoor om op deze plek huurwoningen voor het middensegment te realiseren en ook een broedplaats. Maar wie zullen er over een paar jaar kunnen wonen in het gebouw waar de Appel momenteel gehuisvest is, na de herontwikkeling die gepland staat voor 2023? En wie voelt zich hier thuis?

de Appel Amsterdam

Daarom heeft Rosa te Velde historicus en Nieuw-West bewoner Tayfun Balçık uitgenodigd om zijn werk tegen gentrificatie van de buurt (in samenwerking met Nieuw-West in Verzet en buurtbewoners) te presenteren bij de Appel. Hierbij werd het woonrecht ter sprake gebracht van met name jongeren in Nieuw-West. Hoe kan het zijn dat minima en mensen van kleur in de afgelopen decennia buitengesloten zijn gebleven bij ontwikkelingen op het gebied van huisvesting? Waarom kunnen jongeren, hier geboren en getogen, geen huis vinden en wat moet daartegen gedaan worden? De Appel in Nieuw-West kan op verschillende manieren – positief en negatief – bij deze stedelijke processen een rol bij spelen.

13 april

In de ban van Leonora Carrington – i.s.m. Amsterdam Art

Publieksprogramma

In aanloop naar de Biënnale van Venetië organiseerde Amsterdam Art in samenwerking met de Appel een avond over kunstenaar Leonora Carrington. Het thema van de afgelopen Biënnale - *The Milk of Dreams* - is ontleend aan de titel van het gelijknamige boek van deze surrealistische 20ste-eeuwse kunstenaar en schrijver. Nina Folkersma, toen directeur van Amsterdam Art en curator van de tentoonstelling *De Tranen van Eros* in het Centraal Museum Utrecht (2020), waarin het werk van Leonora Carrington voor het eerst in Nederland werd getoond, ging in gesprek met kunsthistoricus Tessel Bauduin en kunstenaar Eva Bartels. Vragen die aan bod kwamen waren onder meer: wie was Leonora Carrington? Waarom raken steeds meer kunstliefhebbers in de ban van haar werk? En hoe komt het dat het werk van Carrington zo eigentijds aanvoelt?

4 mei – 25 juni

Educatie – *Stories of Belonging* bij Theater van Deyssel

Tentoonstelling en publieksprogramma

In het voorjaar van 2022 ging de tentoonstelling *Stories of Belonging* op reis. Een nieuw hoofdstuk in de nauwe samenwerking tussen de Appel en de Tiener Curatoren Ayman, Beyda, Donovan, Hajar, Menna, Oumaima, Safae en Yahya, die ook het publieksprogramma voor de tentoonstelling in de Appel (4 februari t/m 27 maart) ontwikkelden, samen met verhalenverteller Fouad Lakbir, en kunstenaar Narges Mohammadi. Daarna ontwikkelden ze in juni een expositie en publieksprogramma voor Theater Frascati in de Lodewijk van Deysselbuurt in Amsterdam Nieuw-West.

“Samen organiseren wij activiteiten voor deze buurt, die in het teken staan van je thuis voelen. We doen dit door middel van onze eigen ervaringen en door het kijken om ons heen. Er zijn natuurlijk heel veel verschillende mensen, culturen en heel veel verschillende thuis gevoelens. Wij willen deze gevoelens prikkelen tijdens onze activiteiten, ook verzorgen wij eten, drinken en muziek die je een gevoel van thuis geven.”

Beyda en Ayman over hun publieksprogramma in de Lodewijk van Deysselbuurt (juni 2022).

de Appel Amsterdam

Het najaar van 2022 stond in het teken van onderzoek en nieuwe inspiratie op doen voor hun volgende tentoonstelling in 2023, met de werktitel *Als je me echt zou kennen*. Dit begon met een ontmoeting met de deelnemers van het Curatorial Programme 2022 van de Appel: Chala Westerman, Monika Georgieva, Melissa Appleton en Ka-Tjun Hau. De Tiener Curators bezochten de tentoonstelling *super feelings* en deelden kennis en ervaringen met de volwassen curatoren. Beide groepen vertelden elkaar wat het voor hen betekent om curator te zijn. Het onderzoek en de opzet voor de nieuwe tentoonstelling zet zich vanaf januari 2023 voort.

Eind 2022 hebben de Tiener Curatoren, na vele studiobezoeken, kennismakingen met kunstenaars en cultuurverkenner en bijeenkomsten met David Smeulders en Fouad Lakbir, de blauwdruk ontwikkeld voor hun nieuwe tentoonstelling "*Als je me echt zou kennen...*" (medio maart 2023) waarin ze zullen samenwerken met drie verschillende kunstenaars: Suat Ögüt, Aïn en Ghita Skali.

15 juni – 30 september

Stephan Keppel – *Soft Curve*

Tentoonstelling

Stephan Keppel (Anna Paulowna, 1973) fotografeert het stedelijke weefsel waar hij doorheen dwaalt, maar niet door het vangen van haar grotere structuren of louter de architectonische of sociale componenten die een stad bepalen. Met zijn camera richt hij zijn blik juist op de details die door onze dagelijkse kijken meestal over het hoofd worden gezien. Hij zoekt naar patronen in dat weefsel, naar de kleine hechtingen in onze grootstedelijke realiteit, of beter nog, daar waar de configuratie van het stadsweefsel wegglijdt of is uitgerekt en gemanipuleerd door gebruik. Tijdens zijn uitstapjes kadert en vangt hij de vele verschillende kleinere ritmes en patronen die aanwezig zijn in ons dagelijkse stadsleven.

Door de Appel werd Stephan uitgenodigd voor een presentatie in de nieuw ingerichte ruimte, de Livingroom. De presentatie onderzocht hoe de buurt architectonisch, materieel, als ook sociaal en cultureel veranderd is; dit werd door Keppel weergegeven door het vangen van het kleinste detail.

De presentatie in de Livingroom bestond uit gedetailleerde werken die in hun gebogen abstractie sterk refereren aan de iconische buiging van de Aula van het gebouw waarin de Appel gevestigd is. Vervolgens heeft hij deze abstractie opgevoerd door deze vorm geheel zwart te drukken en steeds te kantelen om zo tot een patroon te komen die als een 'frieze' of band over alle muren van deze ruimte getrokken werd. Daarbij heeft hij ook wat van de originele objecten erbij geplaatst als verwijzing naar de afkomst en 'ware' materialiteit van deze abstractie. Het resultaat was een uitnodigende plek, die gebruikt werd als sociale- en presentatie -ruimte dat met haar interieur het verhaal van buiten naar binnen bracht.

24 juni

Permanent Tijdelijk: over innovatie in de kunst en de behoefte aan continuïteit

Rondetafelgesprek met deelnemers Araf Ahmadali, Marjo van Schaik, Eelco van der Lingen, Heske ten Cate, Barbara Visser en met bijdragen van Valentijn Byvanck, Paula Lambeck en Josien Pieterse.

de Appel Amsterdam

Gentrificatie in de stad Amsterdam maakt de processen van stedelijke verandering duidelijk. De Appel – en vele andere culturele instellingen - maakt als instelling deel uit van een doorlopende tijdelijkheid. En nu de periode van deze ‘tijdelijke’ situatie steeds korter beloofd te worden, werd het tijd om het te hebben over de precariteit die hiermee gepaard gaat. Om vanuit een onzekere, tijdelijke situatie tegemoet te komen aan steeds meer eisen, bijvoorbeeld in het creëren van sterke banden met het publiek, en hen mee te kunnen nemen in een lange termijn-programma, is daarom vaak een uitdaging. Deze situatie is niet vreemd in de kunstensector, maar lijkt steeds omvangrijker te worden en daarom was en is het tijd om hierover gezamenlijk te spreken.

Wat zijn de verantwoordelijkheden van een steeds verder terugtrekkende (gemeentelijke en landelijke) overheid ten opzichte van het mogelijk maken van kunst binnen steden zoals Amsterdam? De Appel heeft een middagprogramma samengesteld bestaande uit een panelgesprek (onder leiding van voormalig directeur van de Appel Ann Demeester) met aan tafel expertise vanuit verschillende posities ten opzichte van het thema. Er werden thema’s besproken zoals: hoe kan er echt worden geïnvesteerd in banden met het publiek en het weefsel van de stad wanneer alles zo precair blijft? Wat betekent duurzaam bouwen aan een divers personeelsbestand, als lonen zo laag moeten blijven om aan zoveel verwachtingen te kunnen voldoen? Deze situatie zorgt ervoor dat van kunstpodia enerzijds wordt verlangd dat zij zichtbaar zijn, met een sterk inhoudelijk programma, maar dat zij anderzijds feitelijk worden uitgekleed wanneer zij zijn overgeleverd aan lokaal of nationaal beleid.

Bijzonder detail is dat Ann Demeester na afloop van deze middag verrast werd met een Koninklijke Onderscheiding, voor al haar goede werk voor de culturele sector.

3 juli – 29 augustus

Andrea Canepa – *An Interior Motion*

Tentoonstelling en publieksprogramma

Voor haar eerste solotentoonstelling in Nederland kreeg de Peruaanse kunstenaar Andrea Canepa (Lima, 1980) de Aula-ruimte van de Appel tot haar beschikking als de locatie voor haar voortdurende onderzoek naar de organisatie van de fysieke en sociale structuren, ofwel organisatiesystemen, die ons dagelijkse leven vormgeven. In haar werk laat Canepa zien dat hoewel de ruimtelijke en architecturale parameters van deze organisatiesystemen duidelijk gemarkeerd kunnen lijken, hun programma – hoe ze worden gebruikt – vaak onduidelijk is; een onduidelijkheid die is gebaseerd op het gegeven dat de grenzen van bijna alle aspecten van menselijke interactie dubbelzinnig zijn.

Terwijl men deze programma's als instructies zou kunnen zien, benadert Canepa ze liever als vormen van duidelijke spelaanduidingen, en zoals de Nederlandse socioloog Johan Huizinga het opvatte: als de graadmeter voor alle sociaal-culturele interactie in de samenleving. In het geval van *An Interior Motion* vormen het gebouw en het unieke interieur van de Aula gezamenlijk de infrastructuur van dit spel. De functionele en decoratieve elementen zijn de speelstukken.

Naast de performatieve kenmerken van haar tentoonstelling – opgevoerd door dansers tijdens de opening en te zien in de tentoonstellingsruimte als video – maakte Canepa deze dubbelzinnigheid duidelijk door middel van de 1:1-schaal van haar sculpturen. Door de

de Appel Amsterdam

architecturale verhalen van het monumentale interieur naast menselijke beweging te plaatsen, openden zich de mogelijke sociale realiteiten van het verleden en heden van dit gebouw, en daarmee de mogelijkheden om de ruimte en zijn vele betekenissen opnieuw te interpreteren.

An Interior Motion (Foto: Nicola Baratto)

Ook bezoekers werden zo uitgenodigd om op en met de objecten te spelen. Het spel is choreografie, en de choreografie wordt een spel, waarbij nieuwe relaties met de omgeving zich vormen en in die tussenruimte onverwachte mogelijkheden en verhalen kunnen ontstaan. Tijdens de zomervakantie werd deze tentoonstelling veel bezocht door ouders met hun kinderen, die plezier hadden in het vrij interacteren met de kunstobjecten.

24 augustus, 28 september, 19 oktober

Mohamad Deeb – *On the poverty of lived experience*

Publieksprogramma bij de Appel, Theater van Deysse en Lab111

Onderzoeker Mohamad Deeb, werkzaam in het Archief van de Appel, en één van de curatoren van de tentoonstelling *Catching Up in the Archive*, ontwikkelden een publiek programma rond de commercialisering van het kapitalisme, en wat dit betekent voor kunstenaars. Ervaringen moeten volgens dit idee constant gevaloriseerd worden, verkocht, gekocht, verhandeld. Althans, wanneer men accepteert dat de logica van het marktkapitalisme ieder aspect van het leven heeft gekoloniseerd, en dat de ervaring van het menselijk leven de fundamenteen vormt voor het rauwe materiaal – en de producten – van systematische exploitatie. Feministische

de Appel Amsterdam

bewegingen hebben ons er door de geschiedenis heen op gewezen dat het persoonlijke en het politieke – of structurele – niet van elkaar gescheiden kunnen worden. En inderdaad, het persoonlijke is politiek, maar niet louter in de zin dat het is opgenomen in politieke discoursen. In plaats daarvan is het persoonlijke onvermijdelijk politiek omdat het persoonlijke gebonden is aan bestaande structuren van taal, economie, en de materiele condities waarin we leven.

Met andere woorden: persoonlijke affecties zijn geenszins een private zaak. Maar hebben we niet altijd geleerd om het wel zo te zien? Zijn we niet juist geneigd om te geloven dat onze ervaringen onze eigen, persoonlijke eigendommen zijn, ervaringen die onze waarde (mede)bepalen op de kapitalistische concurrentiemarkt? Worden we niet dagelijks geconfronteerd met de verplichting om onze levens, onze affecties en ons lijden te managen als een ondernemer van onze eigen ervaringen, waarbij we meten wat winst genereert, productief is, het waard is om te tonen, of onze eigenheid benadrukt?

Kunstenaars worden (mogelijk) het meeste beïnvloedt door deze verplichting. Verdeeld als zij zijn tussen het weergeven van hun eigen, doorleefde ervaring en de onthouding daarvan, is de vraag van welke andere strategieën zij zich kunnen bedienen om te kunnen gaan met de verarming van de doorleefde ervaring, de neiging van het kapitalisme om menselijke affecties te kapen, en de mogelijkheden van hun eigen radicale kritiek. In de serie *On the poverty of lived experience* schenen we ons licht op de gedurfde, zelf-reflectieve en performatieve kunstpraktijken die erop gericht zijn om deze vragen te beantwoorden, terwijl ze de taal inzetten om de affectieve structuren van het heden te ontmaskeren, net als de materiele condities die deze structuren produceren. Dit artistieke onderzoek vond plaats in samenwerking met drie kunstenaars: de performancekunstenaars Stefa Govaart en Betina Abi Habib, en filmmaker Serge Garcia. De programma-avonden vonden achtereenvolgens plaats bij de Appel, Theater van Deyssel en Lab111.

15 september – 6 november

Curatorial Programme 2022 – *super feelings*

Tentoonstelling en publieksprogramma

Publicatie: *super reader*

De deelnemers van het Curatorial Programme 2022 herinterpreteerden de Aula van de Appel voor hun eindpresentatie als een ruimte van verschuivende talen, stemmen, beelden en stromingen. Zij stelden vier nieuwe performatieve opdrachten voor. Kunstenaars werkend met poëzie, beeldhouwkunst en bewegend beeld werden uitgenodigd om live performatieve activeringen van hun huidige praktijk te creëren tijdens vier *super feeler*-evenementen. Het vertrekpunt daarbij was steeds de resulterende lagen van materialiteit in de Aula, die daar waren achtergelaten door de vorige kunstenaar. Elke kunstenaar werd uitgenodigd om met een tiendaagse episode een ritmische opeenvolging van sferen bij te dragen. Ze kleurden het daglicht blauw, maakten een duinlandschap van zand, groeven fossielen op, doken naar de bodem van de oceaan en daalden af in het menselijke lichaam.

Het CP nodige Jota Mombaça (Amsterdam/Lissabon), Kate Cooper (Amsterdam), Thùy-Hân Nguyễn-Chí (Berlijn/Londen) en Paola Siri Renard (Gent/Parijs) uit. Deze kunstenaars nodigden op hun beurt Tessa Mars, Mira Mann, Frankie (Franziska Aigner), Rahila Haque, Temra Pavlovic en Jort van der Laan om hun episode te activeren binnen de

de Appel Amsterdam

Aula. De uitkomst van dit proces werd *super feelings*, een vierdelige tentoonstelling, publieksprogramma en reader, die zich ontvouwde gedurende oktober en november 2022.

super feelings: episode 3 (Foto: Maarten Nauw)

Enkele leidende principes bij het uitnodigen van kunstenaars waren:

- ➔ De kunstenaar of artiest heeft een praktijk waarin poëzie een fundamentele rol speelt;
- ➔ Live performances zijn een essentieel onderdeel van de praktijk van de kunstenaar;
- ➔ Kunstenaars zijn gemotiveerd door het creëren van pluralistische, antiekoloniale talen en communicatiewijzen. Gevestigd in Europa, met name Amsterdam, België en Duitsland, zodat in korte tijd nieuwe relaties konden worden gevormd en onderhouden.

Over de verschillende episodes:

1. Jota Mombaça: *sinking could be*

In deze episode, die zowel een performance is als het residu ervan, liet Mombaça de Aula baden in blauw licht en de vloer bedekken met een tijdelijk landschap van zandduinen. *sinking could be* is een vervolg op een reeks recente locatie-specifieke performances, waarin Mombaça werkt met een assemblage van materialen, waaronder blauw licht, geluid en textiel van katoen. Deze

de Appel Amsterdam

materialen vormen onderdeel van Mombaça's praktijk en materiële onderzoek naar de wijze waarop de elementen hun omgeving aftasten. Dit onderzoek voert langs en door de wateren van de Venetiaanse lagune tot aan de archipel van Stockholm in de Oostzee, en meest recentelijk, de Amsterdamse grachten. Voor *sinking could be* breidt Mombaça het onderzoek uit naar de kustlijn en de veranderlijke vorm van zand, door de aanwezigheid op te roepen van de nabijgelegen Sloterplas in Nieuw-West, waar zand werd gewonnen voor de bouw van de Amsterdamse Westelijke Tuinsteden. Herinnert een duin zich de oceaan; herinnert het zand zich de aanraking van het water?

Ingegraven in de zandduinen van *sinking could be* lagen de nieuwe, in opdracht gemaakte, sculpturen van Mombaça. De metalen sculpturen zijn met water uitgesneden naar de lijnen van de tekeningen van de kunstenaar en omwikkeld met katoenen textiel. Voorafgaand aan de opening zijn de sculpturen twee weken lang ondergedompeld in de gracht naast de Rijksakademie in Amsterdam, waar Mombaça in residentie was.

2. Paola Siri Renard: *what will you be then Oneiroi? – glamour*

Paola Siri Renard vormde de tweede tentakel van *super feelings* en reageerde op het blauwe licht en het zand van episode 1 residu dat werd achtergelaten door Jota Mombaça en Tessa Mars. *what will you be then Oneiroi? – glamour* bestaat uit een reeks sculpturale mutanten die zijn aangespoeld op de zandbodem van de Aula en verspreid door de ruimte hangen. 'Oneiroi' in de titel verwijst naar de gevleugelde daemones (geesten) uit de Griekse mythologie. Men geloofde destijds dat deze boodschappers elke nacht dromen naar de stervelingen brachten via twee poorten: de één gemaakt van hoorn, die waarheidsgetrouwe en voorspellende dromen bracht en de andere van ivoor, die alleen valse en betekenisloze dromen bracht.

Renard omschrijft haar sculpturen als 'testinstrumenten', waarin architectonische motieven en mythologische elementen zoals rollen, schelpen, hoorns en acanthusbladeren (van een hermafrodiete plant) zijn verweven. Hun vormen suggereren exoskeletten, fossielen en cocons, die zijn uitvergroot tot menselijke schaal en ze nodigen uit om aangeraakt te worden. Voor *what will you be then Oneiroi? – glamour* creëerde Renard nieuwe ondersteunende structuren van metalen armaturen en touwen, om de sculpturen in de Aula van de Appel te ankeren.

3. Thuy-Han Nguyen-Chi: *into the earth below, the blue blur of bones*

Op donderdag 13 oktober presenteerde Nguyen-Chi een nieuwe installatie voor haar film *Into The Violet Belly* (2022), recentelijk vertoond op de 12e editie van de Berlijn Biënnale. De film vertelt het verhaal van een vrouw die aan het einde van de Amerikaanse oorlog in Vietnam, naar Thailand en uiteindelijk naar Duitsland reist. Het gesprek tussen de co-regisseurs Nguyen-Chi en haar moeder Thuyen Hoa vormt een rode draad in deze film, waarin hun familiegeschiedenis, mythologieën en herinneringen worden blootgelegd en uitgediept. De camera draait; zee wordt lucht; een mythologisch wezen wordt geboren langs een rotsachtige kustlijn; een vrouw springt in de Zuid-Chinese Zee; een rottend karkas drijft in de zee; alles wordt blauw.

Voor episode 3 van *super feelings* presenteerde Nguyen-Chi een nieuwe installatie, speciaal vormgegeven voor de Aula, die in relatie staat tot de architectuur van de ruimte en de recente geschiedenis van het (school)gebouw als tijdelijke opvangcentrum voor vluchtelingen.

de Appel Amsterdam

Scherven van spiegels dringen door het scherm en zijn aangespoeld op de zandvlakte. Ze reflecteren en breken met de architectuur en omgeving van de Appel. Tegelijkertijd vervormen en bevragen ze de betrouwbaarheid van het beeld dat geprojecteerd wordt.

super feelings: episode 1 (Foto: Maarten Nauw)

4. Kate Cooper: *Sanctuary Sites*

In de vierde en laatste episode van *super feelings*, *Sanctuary Sites* van kunstenaar Kate Cooper, dalen we af in het menselijk lichaam en verdiepen ons in de visualisatie ervan. Cooper presenteerde een multi-channel video werk op drie grote schermen vanaf het podium van het voormalige auditorium van de middelbare school. In het werk pulseren en gloeien röntgenfoto's van lichaamsdelen, terwijl de camera afdaalt in de computergegenereerde lichamen die Cooper gebruikt. Door middel van geluid, licht, beweging en variatie in schaal nodigt Cooper de kijker uit om onder de huid van het digitale lichaam te kruipen en onze eigen intieme lichaamsprocessen te voelen - hoe het lichaam ademt, zweet en borrelt - voorafgaand aan een ervaring van het lichaam die digitaal en klinisch wordt.

Door het beoogde pulserende effect in het werk wordt de techniek van het zogeheten 'stimmen' nagebootst: een repetitieve beweging, of een geluid dat door neurodivergente mensen wordt gebruikt als een middel tegen overprikkeling of als copingmechanisme. Cooper is geïnteresseerd in stimmen als een non-verbale vorm van communicatie en een 'belichaamde vorm van verzet' in een maatschappij die gedomineerd wordt door productie en uitputting.

de Appel Amsterdam

13 oktober – 11 december

Emma Wolf-Haugh: *Domestic Optimism*

Tentoonstelling

Emma Wolf-Haugh's *Domestic Optimism* gaat over architectuur uit de 20e eeuw. Meer specifiek onderzoekt Wolf-Haugh het historische verhaal over het modernisme en de voortdurende invloed ervan – in relatie tot de veranderende normen binnen de sociale, culturele en economische evoluties van de postkoloniale westerse samenleving. Dit project werd als tweede presentatie in de Livingroom van de Appel opgevoerd als een totaalwerk; niet zozeer een installatie, maar eerder een verzameling van werken dat zich focust op het leven en werk van de in Ierland geboren autodidactische modernistische architect Eileen Gray (1878-1976) wiens werk pas sinds kort meer zichtbaarheid en bekendheid geniet, maar wiens queer zijn – in haar persoonlijke leven en in haar werk – nauwelijks werd herkend of begrepen.

Emma Wolf-Haugh vertelt dit verhaal vanuit een interesse in de vraag wat het betekent als dergelijke aspecten worden weggelaten uit een nalatenschap. Door nauwgezet onderzoek, een spel tussen feit en fictie, en een flinke dosis ironie wordt hier een alternatief geboden. Sculpturen, grootschalige vinylprints, activistische zines, textielschermen en de aangenaam bandeloze film '*Domestic Optimism, Act One: Modernism – A Lesbian Love Story*' komen allemaal samen om een alternatief te bieden voor het patriarchale verhaal over het modernisme dat sinds haar begintijd is verteld. Daarmee onthult Wolf-Haugh complexe maar ook fascinerende inzichten over identiteitspolitiek, universaliteit, fascisme, individualisme en collectiviteit in de modernistische periode, en haar erfgenamen van nu.

Het brute laat-modernistische gebouw van de Appel in Nieuw-West is bij uitstek een geschikte locatie. Deze locatie, de architectonische opzet, historische relevantie als school, huidige functie als anti-kraak broedplaats, en toekomst als baken van een nieuw stadscentrum, draagt een belangrijk thema uit *Domestic Optimism* in zich: de snelle gentrificatie van een grote stad, en de sociale dilemma's en precariteit die een dergelijke transformatie met zich meebrengt.

Dit werk is mede-geproduceerd door The Grazer Kunstverein (gecureerd door Kate Strain) en The Project Arts Centre (gecureerd door Lívía Páldi), en mede mogelijk gemaakt door steun van Culture Ireland Fund.

2 – 3 december

Curatorial Programme Fellow 2021/2022 – Edwin Nasr – *Drawing Faces (in Terror Times)*

Publiek programma bij het Stedelijk Museum Amsterdam en de Appel

Drawing Faces (in Terror Times) is georganiseerd in samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam, en vormgegeven door een jaar lang onderzoek van Edwin Nasr, de Appel's Curatorial Program Fellow 2021-2022. Het tweedaagse programma had als uitgangspunt *The Neighbour* (2005), een schilderij van de Zuid-Afrikaanse, in Amsterdam gevestigde kunstenaar Marlene Dumas, dat momenteel deel uitmaakt van de vaste collectie van het Stedelijk Museum. Het bronmateriaal voor het schilderij is afkomstig van een politiefoto van Mohammed Bouyeri, die nu in Nederland een levenslange gevangenisstraf uitzit voor de gemediatiseerde moord op filmmaker Theo van Gogh in 2004.

de Appel Amsterdam

Edwin Nasr – *Drawing Faces (In Terror Times)* (foto: Nicola Baratto)

Drawing Faces (in Terror Times) betreft Dumas' portret bij de reflectie over de paradoxen van representatie door een carcerale, raciale en postkoloniale bril. Fotograaf Allan Sekula formuleerde in *The Body and the Archive* met name dat "elk fatsoenlijk portret zijn sluimerende, objectiverende *inverse* kent in de bestanden van de politie". Hoe kunnen de verschillende posities van artistieke praktijken en theoretische interventies zich onttrekken aan de onderwerping en de bestraffende blik waarmee deze processen van uitsluiting worden gereproduceerd?

Het programma ontvouwde zich over twee dagen:

De eerste, op 2 december in het Stedelijk Museum, was een panelgesprek met wetenschapper Miriyam Aouragh over de afgelopen twee decennia in Nederland in relatie tot de wereldwijde *war on terror* en de voortdurende pogingen om de structurele racistische en islamofobe sentimenten tegen te gaan, die zijn verergerd door de opkomst van extreemrechts in Nederland, en de opeenvolgende moorden op Pim Fortuyn en van Gogh. Drie performatieve lezingen van S*an D. Henry Smith, Amal Alhaag en Ola Hassanain speculeerden over de vraag hoe portretten aan een divers publiek kunnen worden getoond wanneer het raciale subject dat wordt afgebeeld een vermeende bedreiging voor de nationale veiligheid vormt.

De tweede dag, die op 3 december in de Appel plaatsvond, was opgebouwd rond drie verschillende interventies die tot doel hadden de werking van portretten, gevangenneming en

de Appel Amsterdam

de grammatica van terreur te onderzoeken. Twee keynote lezingen door wetenschappers Jaleh Mansoor en Avery F. Gordon gingen in op de esthetische en ethische paradoxen van representatie, alsook op de verwevenheid ervan met historische uitbarstingen van staatsgeweld en het voortdurende onderhandelen over leven en waardigheid in de marge. In een lezing van kunstenaar Isshaq Albarbary werden fantasieën over burgerschap en staatloosheid onderzocht, aangezien dezen het identificatieproces op individueel en staatsniveau bepalen.

16 december – 19 februari 2023

Pope.L – Saamhorigheid

Tentoonstelling en publieksprogramma

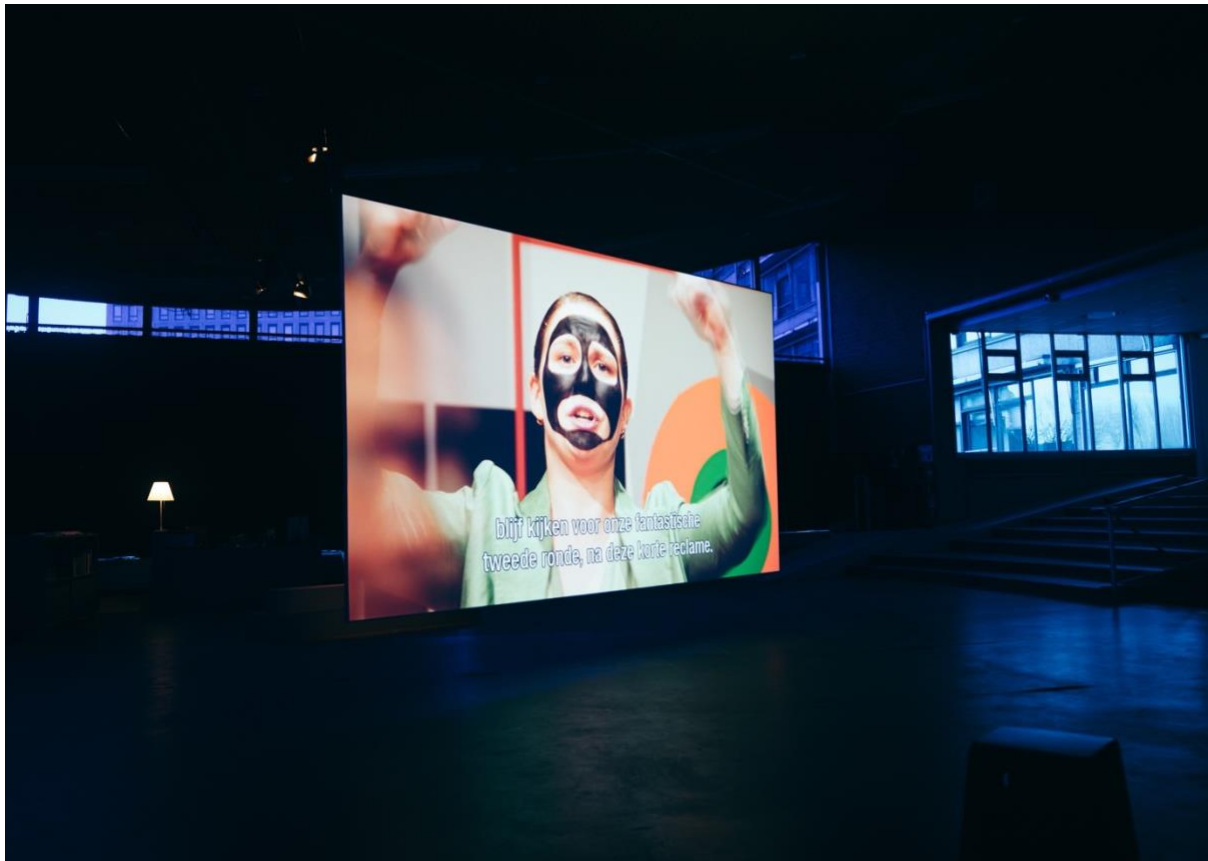
We sloten het jaar af met de videotentoonstelling *Saamhorigheid* van de Amerikaanse performancekunstenaar en educator Pope.L. In *Saamhorigheid* thematiseert Pope.L verschillende uitingsvormen van onderdrukking en uitsluiting die volharden in de Nederlandse samenleving; van nationalisme, xenofobie en racisme tot kolonialisme, imperialisme en seksisme. Het vertrekpunt is een tv-spelshow met quiz-elementen. Hierin nemen individuele deelnemers van allerlei culturele achtergronden, leeftijden en professies het in verschillende rondes, aan de hand van opdrachten, tegen elkaar op. Zij strijden om een felbegeerde hoofdprijs.

Door middel van de uitvergroting en omwisseling van personages, het spel tussen feit en fictie, de afwisseling van script en improvisatie en de inzet van absurdisme en taboes worden conventies bevraagd en morele grenzen verkend. De kunstenaar dwingt ons allemaal – deelnemer en toeschouwer – pijnlijke waarheden onder ogen te komen wat betreft klasse-ongelijkheid, het recht op Nederlanderschap, de dominantie van het patriarchaat, drugscriminaliteit, huisvesting en maatschappelijke onverschilligheid. Bovenal rekent hij af met het selectieve geheugenverlies en de blinde vlekken die het aanpakken van dergelijke onderdrukking bemoeilijken.

Afwisselend gefilmd in het voormalige Compagnie Theater en centrale locaties in Amsterdam – in het werk gedoopt tot ‘de stad van de amnesielijders’ – beantwoordt de groep deelnemers verschillende vragen over elkaar. Deze groep bestaat uit zowel professionele acteurs als onwetende voorbijgangers. De directe confrontatie en vergelijking, waarbij met elkaar concurrerende individuen worden gereduceerd tot een aantal stereotype kenmerken, vergroot zowel de zichtbaarheid van hun persoonlijke vooroordelen ten opzichte van elkaar als die van de samenleving als geheel. Pope.L nodigt op die manier de deelnemers en de toeschouwers uit om de confrontatie aan te gaan met het Nederlandse culturele archief.

Via het medium van de tv-spelshow, wat op het eerste gezicht een laagdrempelig, ongecompliceerde en gelijke omgeving lijkt, worden machtsstructuren en ongelijkheid blootgelegd. In oncomfortabele en absurde interacties worden morele grenzen subtiel verlegd en maakt de kunstenaar elke deelnemer evenredig verantwoordelijk voor de uitkomst: voor wie wint en wie noodzakelijkerwijs verliest.

de Appel Amsterdam

Pope.L – Saamhorigheid (Foto: Tibor Dieters)

Rond de tentoonstelling *Saamhorigheid* vond in februari 2023 een serie publieke programma's plaats getiteld *Perspectives on Pope.L*, die vanaf december 2022 zijn voorbereid. Het team van de Appel nodigde dan kunstenaars en cultuurwerkers uit om zich vanuit hun praktijk, ervaringen en de gesprekken die zij vanuit hun expertise voeren, met het werk bezig te houden. Elk perspectief neemt een andere vorm aan; waar sommigen direct naar het werk verwijzen, nemen anderen enkele thema's in verband met het werk. Ook nodigen zij allemaal een gesprekspartner uit om de dialoog over het werk van Pope.L mee te voeren. De gasten zijn: cultuurverkenner en radiopresentator Jaleesa Clows, samen met filmmaker Kymani Ceder, kunstenaar en curator Raul Balai samen met kunstenaar Ehsan Fardjadniya, en tenslotte journalist en publicist Mounir Samuel en curator Orlando Maaïke Gouwenberg.

Overige projecten:

- ➔ Deelname aan Amsterdam Art Week
- ➔ Deelname aan Museumnacht
- ➔ Deelname aan de Wiels Art Book Fair
- ➔ (Mede)initiatief Prijs voor de Jonge Kunstkritiek 2022

Interim-directeur Huib Haye van der Werf nam deel aan:

de Appel Amsterdam

- De jury van Refresh 2022 (Amsterdam Museum)
- Het adviesorgaan Prijs voor de Jonge Kunstcritiek 2022
- De avond Maak plaats voor kunst en cultuur: Nieuw West, in de serie De Groeiende Stad bij Pakhuis de Zwijger in Amsterdam

4. EDUCATIEVE INITIATIEVEN

De Educatie Initiatieven van de Appel stimuleren verschillende manieren van leren door naar het hele lichaam te luisteren. Bestaande vaardigheden, kennis en ervaringen, die vaak niet zichtbaar of ondergewaardeerd zijn in onze onderwijssystemen, geven we tijd en ruimte. Samen leren we hoe we ons 'anders' kunnen verhouden tot de structuren van de samenleving. Samen met kunstenaars en via artistieke processen leren we op andere manieren 'wijs' te zijn. Zodat we zelf kunnen bepalen hoe we nieuwe structuren kunnen maken, welke verhalen we willen vertellen en welke gemeenschappen we willen vormen.

Met projecten zoals de *Home-Kit*, *Speelkit*, *Kunstjongeren*, *Sounds Gestures*, *Stories of Belonging* en *West Side Tori's* reageren we op de gentrificatieprocessen in Amsterdam Nieuw-West. Het belangrijkste doel van dit programma is om de gemeenschapsvorming in Amsterdam te versterken en bij te dragen aan het kansrijk opgroeien in Amsterdam Nieuw-West. Tevens vergroot het programma de sociale betrokkenheid met hedendaagse kunst en cultuur in Amsterdam, waarbij verschillende gemeenschappen de kans krijgen om geijkte denkpatronen te doorbreken en op een nieuwe manier een steeds sneller veranderde wereld te begrijpen.

Zie voor een specifieke beschrijving van *Stories of Belonging* bij de Appel en Theater van Deyssel onderdeel 3: 'Programma', en voor een beschrijving van *West Side Tori's* en de *Speelkit* onderdeel 7: 'Publicaties'.

Tiener Curatoren

Stories of Belonging

Tentoonstelling en publieksprogramma

5 februari t/m 27 maart bij de Appel & 4 mei t/m 25 juni bij Theater Van Deyssel

+ educatietraject en voorbereidingen voor een nieuwe tentoonstelling in 2023: "Als je me echt zou kennen..."

Sinds de start van 2022 werkt de Appel intensief samen met Ayman, Beyda, Donovan, Hajar, Menna, Oumaima, Safae en Yahya. De Appel's Tiener Curators bedachten het publieksprogramma voor de tentoonstelling *Stories of Belonging* bij de Appel, samen met verhalenverteller Fouad Lakbir en kunstenaar en dj Narges Mohammadi. Daarna ontwikkelden ze in juni een expositie en publieksprogramma voor Theater Frascati in de Lodewijk van Deysselbuurt in Amsterdam Nieuw-West. Het najaar 2022 stond voor de Tiener Curatoren in het teken van onderzoek en nieuwe inspiratie opdoen voor hun volgende tentoonstelling in 2023 "Als je me echt zou kennen...".

de Appel Amsterdam

Teenage Curators bij Theater van Deyssel (foto: Fouad Lakbir)

Het Lichaam als Leraar september en oktober 2022

Het lichaam als leraar is een serie van kunst- en educatieprogramma's waarbij we de focus leggen op het lichaam en wat we kunnen leren, zowel over onszelf als onze omgeving, door te luisteren, voelen en bewegen. In het eerste hoofdstuk van *Het lichaam als leraar* leggen we de focus op het intuïtieve lichaam, op geluid en stilte. Dit hoofdstuk is vormgegeven in samenwerking met de Kentalis Signis, een school voor jongeren met een communicatief meervoudige beperking (cmb), Kleintje Kunst en de kunstenaars Cathalijne Smulders, Alexandra Loembé, Raoni Saleh en Teresa Costa.

De jongeren van Kentalis Signis hebben verschillende bijzondere vermogens. Sommige leerlingen zijn doof of slechthorend, andere kunnen tactiele prikkels minder goed verwerken of uiten zich fysiek of verbaal anders. Daarnaast hebben leerlingen ook vaak een omgekeerde relatie met stilte: omdat het altijd stil is, heeft verstilling voor hen een andere betekenis dan voor personen die dominante vormen van communicatie hebben geïnternaliseerd. Met dit programma onderzoeken we andere manieren van communiceren via artistieke processen waarbij we alle zintuigen gebruiken, en vertrouwen op het intuïtief lichaam. Wat kunnen we

de Appel Amsterdam

van elkaar leren? Voor begin 2023 staat deel twee van deze serie gepland, onder begeleiding van kunstenaar Nina Glockner.

West Side Tori's

Educatieprogramma met cultuurverkenner Jaleesa Clows en leerlingen van de Huibersschool

In samenwerking met Jaleesa Clows en de basisschool de Huibersschool is een programma ontwikkeld waarbij de kinderen leren wat het is om een journalist te zijn. Als kinderjournalist maken ze een eigen krant van hun buurt, Nieuw-West.

Kunstklassen

Met het project Kunstklassen brengen we een werk uit het archief van de Appel naar een van de vier scholen in Stadsdeel Nieuw-West waarmee we sinds 2017 intensief samenwerken. Er wordt een lespakket rond dit kunstwerk ontwikkeld, soms vinden er workshops plaats of wordt er een podcast opgenomen. Het werk verblijft een aantal maanden in een klaslokaal of in de centrale hal van de school.

Op De Lukasschool aan de Osdorper Ban in Amsterdam Nieuw-West is van februari tot juni 2022 het werk De Brinco van Judi Werthein getoond.

Partners in het educatieve programma 2022 waren:

Het Lichaam als Leraar: Kentalis School en Kleintje Kunst.

Stories of Belonging: het Comenius Lyceum.

West Side Tori's: de Huibersschool.

Tiener Curatoren: Fouad Lakbir.

Kunstklassen: De Lukasschool

5. CURATORIAL PROGRAMME

Ieder jaar worden tot zes kandidaten geselecteerd op basis van hun potentie om het artistieke veld en de Appel te transformeren. Zij komen gedurende 10 maanden samen om te leren van elkaar, van hun adviseurs, het artistieke veld waarin zij zich onderdompelen en de reizen die ze samen ondernemen. Hun curriculum mondt uit in een collectieve oefening in het publiek maken van kunst. Dit unieke programma, opgezet in 1994, heeft haar grote waarde ruimschoots bewezen en is internationaal geroemd vanwege haar innovatie op het gebied van het maken van tentoonstellingen en het bouwen aan instituties.

Het Curatorial Programme (CP) 2022 begon op 10 januari 2022 en omvatte vier deelnemers: Ka-Tjun Hau, Monika Georgieva, Melissa Appleton en Chala Itai Westerman. Vanwege de vertragingen als gevolg van de lockdown, heeft de Appel besloten de start van het Curatorial Programme vanaf 2022 in januari te leggen en niet langer in september.

De eerste taak van de groep was het selecteren van de Mentor van de Ammodo-commissies uit een rijke pool van sollicitanten die reageerden op de oproep. De deelnemers kozen, samen met coördinator Liza Nijhuis en interim-directeur Huib Haye van der Werf, Pádraic E. Moore uit. Daarna begon de groep aan een periode van bezoeken aan kunstenaars

de Appel Amsterdam

en instellingen in Amsterdam, en naarmate de covid-beperkingen versoepelden, verder in België en Nederland.

In de lente en zomer van 2022 woonde de groep culturele evenementen in Europa bij, zoals de Biënnale van Venetië, de Biënnale van Berlijn en documenta. Ook organiseerden ze zelf een onderzoeksreis naar Wenen. Het hele jaar door hebben de CP-deelnemers intensief samengewerkt met dichters, curatoren en schrijvers, waaronder Mayra Rodriguez Castro (dichter), Annie Fletcher (directeur IMMA), Niels van Tomme (voormalig directeur van de Appel en curator), Riksa Affiaty (curator), Martin Herbert (kunstcriticus), Fatos Ustek (curator en schrijver), Patricia Kaersenhout (kunstenaar en mede-oprichter Black Renaissance), Charl Landvreugd (kunstenaar, Head of Research and Curatorial Practice Stedelijk Museum Amsterdam), Wayne Modest (directeur van het Research Centre for Material Culture (RCMC), en Zippora Elders (hoofdconservator, Gropius Bau).

super feelings – episode 2 (foto: Maarten Nauw)

Voor de deelnemers van het Curatorial Programme 2022 lag de focus op verankering, verbondenheid met kunstenaars en poëzie als beleid. In de periode die volgde verdiepten zij zich in de teksten van dichters zoals H.D., Audre Lorde en Diane di Prima. Via hun woorden en visies vormde zich een gedeeld bewustzijn, om samen te voelen en hardop te durven dromen. Hoe zouden de poëtische visies van deze dichters richting kunnen geven aan een tentoonstelling?

de Appel Amsterdam

Het CP nam deel aan sessies met tutores Rosa te Velde, Fouad Lakbir, Netwerk Aalst, Nicoline van Harskamp, Martin Herbert, Mariana Lanari. Daarnaast ontmoetten zij Maaïke Gouwenberg, Rieke Vos, Diego Tonus, Liesbeth Bik, Iratxe Jaió, Klaas van Gorkum, Alexandra Philips, Rosa de Graaf, Kris Dittel, Maziar Afrassiabi, Shimmer Shimmer, Garage Rotterdam, Nathalie Hartjes, Hicham Khalidi, Bruno Alves de Almeida, Benjamin Li, Jennifer Tee en Monika Szewczyk.

Het Curatorial Programme werd financieel ondersteund door de Hartwig Foundation. Internationale fondsen droegen bij aan de kosten van de deelnemers. In 2022 werkte de Appel samen met Ammodo aan de ontwikkeling van het fonds 'Catalyst Commissions' om nieuwe impuls te creëren voor het eindresultaat, dat onderdeel is van het breed toegankelijke publieksprogramma van de Appel. De steun van Ammodo maakte zowel de aanstelling van een toegewijde Mentor mogelijk, als de opdrachten voor de productie van nieuw werk die getoond werd tijdens de eindpresentatie.

De Mentor van het Curatorial Programme 2022 was Pádraic E. Moore.
Het eindproject van het Curatorial Programme 2022 was *super feelings*.
De publicatie die het eindproject begeleidde was de *super reader*.

De Curatorial Fellow 2021-2022 was Edwin Nasr.
Het eindproject van de Fellow was *Drawing Faces (in Terror Times)*.

Zie voor een specifieke beschrijving van *super feelings* onderdeel 3: 'Programma' en voor een specifieke beschrijving van *super reader* onderdeel 7: 'Publicaties'.

6. ARCHIEF

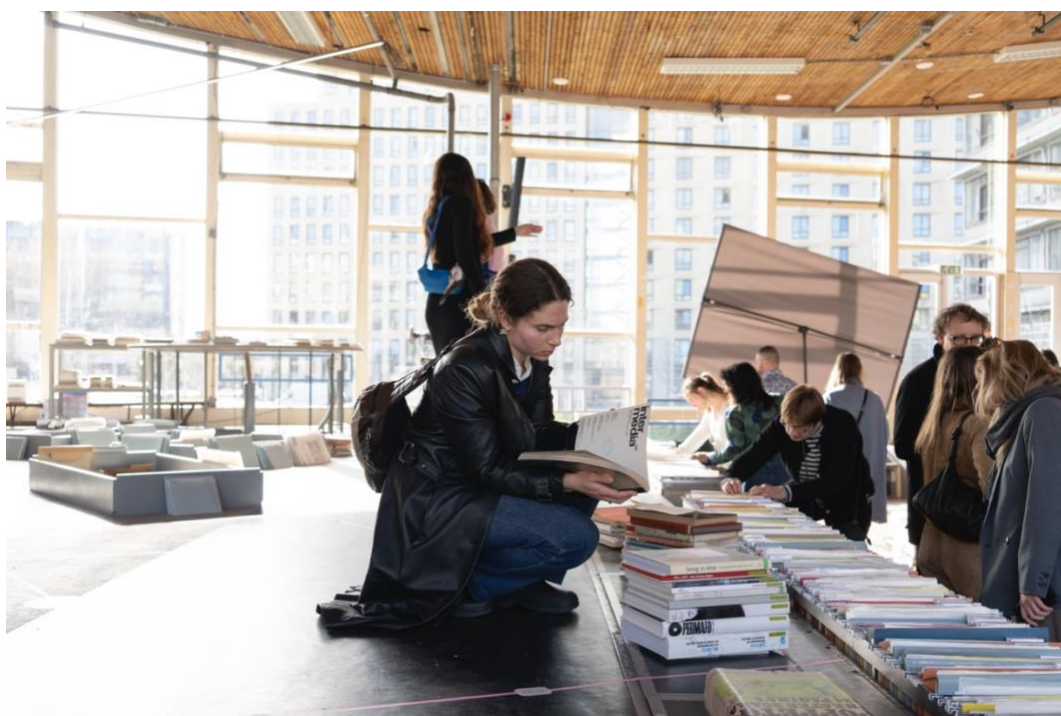
Het Archief werd in de beginjaren van de Appel door Wies Smals opgericht als documentatiecentrum om bezoekers en kunstenaars de gelegenheid te geven zich te verdiepen in het programma en om het discours rondom performance art op gang te brengen. De efemere performances en de tentoonstellingen die in de Appel hadden plaatsgevonden werden via divers documentatiemateriaal beschikbaar gemaakt. Dit materiaal werd vervolgens in het Archief opgenomen dat is uitgegroeid tot een levendig archief dat het rijke verhaal van de Appel vertelt. Dit verhaal wordt geplaatst in het recente verleden van de Nederlandse (en Amsterdamse) kunstwereld, en van internationale, hedendaagse kunst getoond van 1975 tot nu.

Het Archief bevat 300 strekkende meters van boeken, handschriften, video, audio, foto's, posters, kunstwerken en geschreven of gesproken getuigenissen. De algehele indruk is dat het compact én compleet is. Rijk aan onderwerpen maar toch overzichtelijk. En bovenal: de bezoeker kan er de materialen aanraken, uit de kast nemen, alles is binnen handbereik en de meest bijzondere kunstenaarsuitgaven kunnen doorgebladerd worden.

Het Archief wordt bezocht door studenten van universiteiten, gerenommeerde onderzoekers, curatoren en kunstenaars uit de hele wereld, deelnemers van het Curatorial Programme en andere bondgenoten. Er wordt stil en geconcentreerd gewerkt, of er worden levendige ontmoetingen geïnitieerd met het Archief als inhoudelijke klankkast. Bezoekers die

de Appel Amsterdam

onverwachts op het Archief stuiten zijn blij verrast door de diepte en diversiteit en nemen de tijd om er te (ver)dwalen en een gesprek aan te gaan.

Catching Up in the Archive (foto: Nicola Baratto)

Spaces-Run-Archive RFID, *The Remote Archivist*, Database

In 2021 werd het realiseren van het Spaces-Run-Archive verder onderzocht door ontwerper Bert Kramer, archivaris Nell Donkers en onderzoeker Mohamad Deeb. Dit samenwerkingsproject is een diepgaand, organisch onderzoek om een architecturale capsule te maken waarin het gehele Archief van de Appel kan gaan reizen. Binnen het gebouw bijvoorbeeld, maar ook zo dat het zich bij andere archieven, instituten of personen kan aansluiten. Diverse voorwaarden worden onderzocht, zoals klimaat, beveiliging, werkbaarheid en transportmogelijkheden. Tijdens de eerste expertmeeting werden de eerste schetsontwerpen gepresenteerd en werd er door klimaat- en transporttechnici, een conservator, bibliothecarissen en archiefvorschers feedback gegeven. Met de bevindingen wordt weer verder gewerkt aan het ontwerp.

Hiernaast werd samen met kunstenaars Mariana Lanari en Remco van Bladel het onderzoek vervolgd naar Radio Frequency Identification (RFID). In het Archief van de Appel wordt onderzocht hoe deze techniek toegepast kan worden in het Archief van de Appel en de bibliotheek van Casa do Povo, “The People’s House” in São Paulo, Brazilië. Het project beoogt het proces van het vastleggen en het gebruiken van een bibliotheekcollectie in de virtuele wereld te vereenvoudigen door de gebruikers van het materiaal in het archief uit te nodigen om de collectie te koppelen in een gedeelde lees- en kennisomgeving. De gegevens van het Archief veranderen langzaam en gezamenlijk in een dataset die gekoppeld kan worden aan andere

de Appel Amsterdam

collecties. In 2022 werd een presentatie ontwikkeld bestaand uit werk door Mariana Lanari met alle objecten uit het Archief en uit de implementatie van RFID en datagraphs door Archival Consciousness. Deze vond plaats in de lente van 2022 in de Aula van de Appel en was getiteld *Catching Up in the Archive*.

In aanloop naar de nieuwe website van de Appel met zoekmachine (in februari 2022 geheel online) werd de database van het Archief (FilemakerPro) aangepast en relationeel gemaakt. De database werd uitgebreid om ook op persoon, instituut en groepsnaam te kunnen zoeken en sorteren. De website en de database zijn aan elkaar gekoppeld door JJ. Spreij en Lutz Issler, om sneller te kunnen werken en natuurlijker en doeltreffender te archiveren. Bram Loogman bracht alle verschillende (verouderde) websites en databases bij elkaar. De belangrijkste taak van de vrijwilligers in het Archief zal de komende jaren zijn om de gehele collectie van de Appel aan te vullen met gedigitaliseerd materiaal.

The Remote Archivist is een terugkerende uitgave uit het de Appel Archief. Op een zijde vind je een archiefstuk uit het de Appel Archief. Op de andere zijde krijgen archiefvorschers ruimte om hun vondsten te koesteren, te vieren en hun bevindingen te publiceren. In november 2020 werd, samen met Manifold Books, de eerste *The Remote Archivist* uitgegeven en per post verstuurd naar 1000 adressen waarvan 500 in Nederland. In 2022 werden 3 nummers van *The Remote Archivist* naar de abonnees verstuurd. Voor *The Remote Archivist* werkt curator Nell Donkers nauw samen met grafisch ontwerper Bardhi Haliti.

Bovenstaande initiatieven hebben allen tot doel om het Archief in beweging te houden. Het Archief is immers pas levendig bij tedere aanraking, door het middelpunt van aandacht te zijn en kan keer op keer opnieuw worden gedeut. Door het Archief roerend te maken, namelijk op de website, via de brievenbus, en als het Archief straks kan gaan reizen, zullen nieuwe mensen het Archief leren kennen, kunnen aanraken en (her)duiden.

UvA in het Archief van de Appel

Als onderdeel van hun masteropleiding curatoriale studies “Archiving Art” aan de Universiteit van Amsterdam hebben Inés Rakosnik en Lily-Ann de Zeeuw zich in 2022 op de collectie van Chris Burden in het de Appel Archief gericht. Tijdens hun archiefonderzoek vulden ze de database aan en ontwikkelden ze een generieke werkwijze voor archiefonderzoeksprojecten. Dit alles onder begeleiding van docent Hannah Bosma en de archivariissen van de Appel: Nell Donkers en Jacqueline van Elsberg.

Daarnaast hebben in 2022 twee stagiairs gewerkt in het Archief van de Appel en aan *Catching Up in the Archive*:

- ➔ Lynn Salentijn, Master Arts & Heritage aan de Universiteit Maastricht, heeft in mei haar stage afgerond.
- ➔ Artemis Christidi is in 2022 begonnen en is nog steeds werkzaam in het Archief.

Twee onderzoekers hebben langere tijd in het Archief doorgebracht voor hun scriptie:

- ➔ Liska Brams, Master Hedendaagse Kunst (Arts and Culture) aan de VU, begon haar onderzoek in 2021 en rondde haar thesis af in 2022.

de Appel Amsterdam

- Lisa van der Heuvel, MA Kunstgeschiedenisstudent aan de UvA, werkte aan haar scriptie over de bijdrage van Wies Smals en de Appel aan de kunst- en museumgeschiedenis.
- Janice McNab, docent bij KABK, nodigde haar studenten uit voor een mini-cursus Mail-Art in het Archief van de Appel.

Het Archief werkt actief samen met de bibliotheken van de Rijksakademie en het Stedelijk Museum, naast verbanden als OKBN en Adamnet. Er worden regelmatig archiefstukken of boeken in bruikleen gegeven voor publicaties of scripties. Dit jaar werd materiaal opgevraagd van o.a. Ghada Amer, Crap Shoot, Marianne Amacher, Ulises Cárrión, Manon, Lygia Clarke, If I can't Dance en Alison Knowles.

Interactiviteit en uitwisseling zijn substantiële onderdelen van de Appel en haar Archief. De archivaris werkt voortdurend aan tentoonstellingen en events die het archiefmateriaal ontsluiten en contextualiseren. Het Archief is daardoor blijvend actueel en sluit aan bij hetgeen kunstenaars en de (kunst)wereld nu drijft, bezighoudt en beweegt.

In 2022 werden er tentoonstellingen gerealiseerd met bruiklenen van het de Appel Archief:

- Stedelijk Museum Breda toonde divers archiefmateriaal van Pieter Laurens Mol in de tentoonstelling *Nachtvlucht*.
- In de galerie Serieuze Zaken van Rob Malasch werd archiefmateriaal getoond van General Idea in de presentatie: *What are you doing for fun this summer*.

In het kader van de tentoonstelling *Catching Up in the Archive* werd Archival Consciousness op verschillende plaatsen uitgenodigd om te spreken over biblio-graph.org en het Archief van de Appel:

- Remco van Bladel nam deel aan It's All Graphic 2022 in Pakhuis de Zwijger.
- Mariana Lanari sprak in Het Nieuwe Instituut tijdens Disclosing Futures – Rethinking Heritage.

Nell Donkers, curator van het Archief, nam deel aan:

- Symposium EKA (Estonian Academy of Arts). Hier was Donkers uitgenodigd om over *The Remote Archivist* te praten.
- Wederzijdse kennisuitwisseling met de Koninklijke Bibliotheek. Deelnemers: kunstenaars Gerlach en Koop, standplaats-contoleur Bijzondere Collecties Angélique de Mijer en bibliografisch metadata-specialist Sita Bhagwandin.
- Donkers werd uitgenodigd om een aflevering van Dear Friend te schrijven, een maandelijkse publicatie in briefformaat. Dit is een initiatief van Sandra Nuut en Ott Kagovere, die eveneens als tafelgasten aanschoven tijdens *Catching Up in the Archive*.
- SeMA – Art Archives, Seoul Museum of Art, waar Donkers een lezing gaf over de tactiliteit van het Archief. In 2023 volgt een publicatie over dit symposium.
- Samen met kunstenaar Mariana Lanari was Donkers deelnemer van de Zoom-conferentie “Kuratieren in Kunst- und Museumsbibliotheken: Neue Perspektiven

de Appel Amsterdam

und unentdeckte Potenziale” van Fortbildung der Arbeitsgemeinschaft der Kunst- und Museumsbibliotheken (AKMB).

Verschillende groepen maakten tijdens de tentoonstelling *Catching Up in the Archive* via het Archief een afspraak voor een rondleiding:

- ➔ Adamnet hield in de tentoonstellingsruimte een kennissessie voor haar aangesloten bibliotheken met verschillende sprekers.
- ➔ Twee groepen studenten van de lerarenopleiding van de Hogeschool van Amsterdam kwamen inspiratie opdoen in de tentoonstelling. Een dag later werkten zij verder met kunstenaar Yasmine Chamaly.
- ➔ Werkplaats Typografie met Robert Milne bracht een bezoek aan de tentoonstelling, met speciale gasten Armand Mevis en Anniek Brattinga.
- ➔ In het vakblad *IP Vakblad voor informatieprofessionals* schreef Marjo Bakkers een stuk over kunstenaarsinterventies in papieren collecties, waarin *Catching Up in the Archive* werd besproken.

7. PUBLICATIES

The Remote Archivist

Serie #2 (2 issues) met Martha Jager

In 2021 verscheen *The Remote Archivist* series 02 met Martha Jager.

Daarna is Jager in 2022 begonnen met nieuw onderzoek voor een boek over correspondentie in het Archief van de Appel. Het boek zal in 2023 worden gepubliceerd.

Serie #3 (1 issue) met Emma van Meyeren

Dit nummer van *The Remote Archivist* is opgedragen aan Mary Beth Edelson (1933-2021).

Het oog van Emma van Meyeren, schrijfster en dj uit Amsterdam, viel op het werk van Mary Beth Edelson, een lid van het Amerikaanse feministische netwerk Heresies. Voor *The Remote Archivist* nam Emma het concept van het performancewerk Sacred Ritual als uitgangspunt voor haar eigen, hedendaagse ritueel. Edelson's performatieve rituelen waren een manier om de 'feministische voormoeder' of 'godin' te eren. Een registratie van haar werk maakte onderdeel uit van de tentoonstelling Feministische Kunst Internationaal uit 1978, die mede werd gepresenteerd door de Appel. Deze tentoonstelling speelde een belangrijke rol bij het nieuw leven inblazen van een hedendaags feministisch discours in binnen- en buitenland, met name door de participatie van internationale, vrouwelijke kunstenaars. Emma van Meyeren schreef een gedicht voor dit nummer dat werd aangevuld met een bonuskaart en een lucifer. Dit nummer werd gelanceerd op 15 april bij mistral, Amsterdam.

Serie #04 (2 issues) Mariana Lanari / *Catching Up in the Archive*

Aansluitend bij de tentoonstelling *Catching Up in the Archive* (Mariana Lanari & Remco van Bladel) maakte Lanari een dubbeldik nummer van *The Remote Archivist*. In dit nummer van *The Remote Archivist* is een keuze te vinden uit de beelden die de bezoekers hebben verzameld tijdens *Catching Up in the Archive*. De publicatie werd gepresenteerd in Seoul tijdens het symposium in SeMA AA (Seoul Art Museum Art Archives) "Museum that

de Appel Amsterdam

Archives, Remembering Future” op 9 en 10 december, waar de Appel archivaris Nell Donkers een lezing gaf over de tactiliteit van het Archief.

Speelkit

In het teken van de Museum Kids Week 2022 lanceerde de Appel een Speelkit voor kinderen en volwassenen. Met de kit willen we verschillende manieren van leren stimuleren. De relatie die ons lichaam heeft tot kunst en onze directe leefomgeving staan centraal in de Speelkit. Zo is de kit zelf een maquette van onze fysieke tentoonstellingsruimte, die vroeger functioneerde als een schoolaula.

Speelkit (2023) (Foto: Nicola Baratto)

De Speelkit bestaat uit twee onderdelen. Met de opdrachten in de kit kan je spelenderwijs de tentoonstellingen van de Appel ontdekken. Dit doe je samen met degene waarmee je de tentoonstelling bezoekt, of dit nu een ouder, leerkracht, broertje of zusje, of vriendje of vriendinnetje is. Zo wordt er ruimte geboden aan verschillende perspectieven. Met de Speelkit willen we alle zintuigen stimuleren om te kijken, bewegen, luisteren, ruiken, en verhalen te vertellen met het hele lichaam.

Als tweede deel kan je in de kit zelf een eigen mini-tentoonstelling maken. In de kit kan je zelf een heel nieuwe wereld bedenken. Hoe zou die eruitzien, wie zou er wonen en wat gebeurt er? In de kit vind je vragen die je helpen om een eigen tentoonstelling te maken. De Speelkit is bedacht door de Curator Educatie van de Appel, David Smeulders, en ontwikkeld

de Appel Amsterdam

samen met stagiair Educatie, Phylisia Gilijamse. De tekeningen in de speelkit zijn gemaakt door Phylisia Gilijamse en Marcin Klazes.

West Side Tori's krant

Buurtkrant West Side Tori's was onderdeel van het educatieprogramma en is ontwikkeld in samenwerking met Jaleesa Clows. Door het zelf bedenken, ontwikkelen en maken van de krant leerden scholieren van de Huibersschool wat het betekent om journalist te zijn.

super reader

De tentoonstelling *super feelings* van het Curatorial Programme werd begeleid door een *super reader*, een verzameling gedichten die het proces beschrijven, doorgemaakt door de CP-deelnemers en de gasten waarmee ze gedurende de 10 maanden van hun programma hebben gewerkt. De reader omvat 20 bijdragen en is vormgegeven door grafisch ontwerpers Bardhi Haliti en Zuzana Kostelanská. Daarnaast bevat de reader een essay in opdracht, geschreven door dichter, schrijver en redacteur Mayra A. Rodríguez Castro.

8. KETENVERSTERKING EN GENREVERANTWOORDELIJKHEID

De Appel draagt via verschillende projecten en samenwerkingsverbanden bij aan kennisuitwisseling en het scheppen van kansen binnen de context van ketenversterking en genreverantwoordelijkheid.

Dit zijn onder anderen:

3 Package Deal, i.s.m. *Amsterdam Fonds voor de Kunst (AFK)* en *Bureau Broedplaatsen (BBp)* ter ondersteuning van jong talent. Toptalent stimuleren en faciliteren met betaalbare woon- en werkruimte, budget en een netwerk, dat is het doel van de 3Package Deal. Dit programma van het AFK en Bureau Broedplaatsen in samenwerking met gerenommeerde Amsterdamse instellingen geldt inmiddels als best practice op het gebied van talentontwikkeling. Het AFK stelt samen met Bureau Broedplaatsen per kunstdiscipline coalities samen van gerenommeerde en vernieuwende kunstinstellingen uit Amsterdam. Deze instellingen selecteren en begeleiden de toptalenten gedurende een jaar waarin ze toewerken naar een eindpresentatie die hun ontwikkeling zichtbaar maakt voor de stad. De Appel nomineerde dit jaar samen met Buro Rietveld en Foam Fotografiemuseum kunstenaar Monica Mays voor de AKF 3-Package Deal. Monika Szewczyk heeft gesprekken gevoerd met Mays over de ontwikkeling van haar werk.

Monica Mays (ES/US /NL) is een performance- en beeldend kunstenaar die woont en werkt in Amsterdam. Binnen haar kunstenaars praktijk onderzoekt zij de betekenis van thuis en de verschillende vormen van thuis voelen waarbij zij ambacht en ons cultureel geheugen nauwkeurig onderzoekt. Monica besteedt veel aandacht aan de complexe geschiedenis van materialen en probeert geen individuele objecten te creëren, maar juist families van werken. Door de ornamentale elementen van huiselijke artefacten te begrijpen als een vorm van verhalen vertellen, onderzoekt haar werk noties van botanische dekolonisatie, anti- patriarchale mythologieën en recentelijk de neobarok.

de Appel Amsterdam

Andere projecten:

- ➔ ACI, Amsterdam, cultuur breed overleg Amsterdam: uitwisseling van informatie en gezamenlijke strategie;
- ➔ Adamnet, netwerkorganisatie van 34 Amsterdamse bibliotheken en erfgoedinstellingen;
- ➔ BKNL, landelijk overleg beeldende kunst belangenverenigingen: uitwisseling van informatie en gezamenlijke strategie;
- ➔ De Zaak Nu, landelijk overleg Nederlandse presentatie-instellingen: de Appel huisvest De Zaak Nu en leverde in 2022 de voorzitter van het Bestuur;
- ➔ edcat.net, internationale uitwisselen archiefkennis;
- ➔ Mocca, landelijk expertisenetwerk cultuureducatie;
- ➔ MOKER, Overleg Verenigde Amsterdamse Beeldende Kunstinstituten: opgericht en voorgezeten door de Appel;
- ➔ OKBN, Overleg Kunst(historische) Bibliotheken Nederland;
- ➔ Prijs voor de Jonge Kunstcritiek, Nederland en Vlaanderen.

9. PUBLIEK

Het totaal aantal bezoekers van 2022 bedroeg 16.926 (zowel online als offline) (in 2021 telden we 28.309 bezoekers).

- ➔ Via ons programma van tentoonstellingen en events bereikten we 5.696 mensen.
- ➔ Het educatie programma bereikte 2.614 deelnemers met haar educatieve initiatieven, zowel kinderen uit het basisonderwijs, als jongeren uit het voortgezet onderwijs en volwassenen.
- ➔ Het publieksprogramma werd bezocht door 2.022 bezoekers en deelnemers.
- ➔ Het Curatorial Programme resulteerde in 35 georganiseerde contactmomenten (bezoeken, studio visits, lezingen, presentaties).
- ➔ Het Archief werd bezocht door 477 mensen. Daarnaast kwamen er 17 verzoeken voor materiaal en informatie binnen bij het Archief. De terugkerende publicatie *The Remote Archivist* werd geproduceerd in een oplage van 4000 en verstuurd aan 1339 abonnees.
- ➔ Onze website werd bezocht door ruim 76.600 gebruikers (voor een totaal van 231.400 views).
- ➔ Onze Instagram werd bekeken door 60.800 gebruikers.
- ➔ Onze boekenwinkel (Shopify-shop) werd bezocht door 4.380 bezoekers.

Voor het jaar 2022 hanteerde de Appel onderstaande richtlijnen m.b.t. haar vrijkaartenbeleid:

- ➔ Online streaming van kunstwerken, lezingen, debatten was gratis toegankelijk.
- ➔ Tentoonstellingsopeningen waren gratis toegankelijk. Deze werden bezocht door (inter)nationale kunstprofessionals, kunststudenten en andere in hedendaagse beeldende kunst geïnteresseerden;

Verder kregen gratis toegang:

- ➔ Direct betrokkenen bij de tentoonstellingen of randprogrammering zoals kunstenaars, sprekers, galeriehouders en sponsors;

de Appel Amsterdam

- ➔ Personen die direct verbonden zijn aan de Appel zoals stafmedewerkers, Raad van Toezichtleden en externe adviseurs;
- ➔ Personen/groepen uit de kern van de internationale kunstwereld;
- ➔ Journalisten en fotografen, in verband met voorbeschouwing en het recenseren van tentoonstellingen;
- ➔ Journalisten en fotografen, in verband met voorbeschouwing en het recenseren van tentoonstellingen;
- ➔ Onderzoekers in het Archief;
- ➔ Jongeren onder de achttien jaar, ten einde de kennismaking met beeldende kunst op jonge leeftijd te stimuleren.

10. BEGUNSTIGERS

In 2022 werd de Appel ondersteund door meerdere begunstigers. Mede dankzij hun genereuze steun kon de Appel in 2022 een veelzijdig en vooruitstrevend programma realiseren.

Gemeente Amsterdam
Mondriaan Fonds
Hartwig Foundation
Ammodo

Culture Ireland
D. Mulder
Fonds 21
Galeria Rosa Santos
Goethe Institut Niederlande
ION en Green
Prins Bernard Cultuurfonds
Stadsdeel Nieuw-West
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Vielmetter Los Angeles
Vriendenloterij Fonds (voorheen BankGiro Loterij Fonds)
Fonds Podiumkunsten, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, het Mondriaan Fonds, het Filmfonds, het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Nederlands Letterenfonds

11. BEDRIJFSVOERING

Risicoanalyse

De twee grootste risico's voor de Appel zijn en blijven ook in 2023 het blijven verkrijgen van voldoende inkomsten én het vinden van gepaste huisvesting. Het huidige pand (voormalige Calvin College) zal na 2023 herontwikkeld worden. Dat betekent dat de Appel alsdan einde 2023 zal moeten verhuizen terwijl de bedrijfsruimte en kantorenmarkt in Amsterdam nog steeds weinig ruimte laat voor culturele instellingen om tegen een cultureel tarief te huren. Amsterdam kent een uitgedund aanbod hedendaagse kunst dus voor de Appel ligt hier een heldere taak en belangrijke positie.

de Appel Amsterdam

Financieel betekenen de toetreding van de Appel tot de A-BIS per 2021 en het ontvangen van de Kunstpodia Breed ondersteuning van het Mondriaan Fonds in combinatie met de vijfjarige steun van de Stichting Hartwig Foundation en de driejarige steun van Stichting Ammodo, dat de Appel voor 2021-2024 een solide, stevige basis heeft.

In boekjaar 2022 is echter een negatief resultaat behaald, voornamelijk te wijden aan hoge inflatie en materiaalkosten, ziekte en uitval van personeelsleden. Het eigen vermogen is daardoor eind 2022 negatief. Het verwerven van additionele inkomsten en het opbouwen van een reserve is een prioriteit voor de komende jaren.

Wat betreft governance heeft de Appel een heldere structuur omtrent besluitvorming en verantwoording. Ook operationeel zijn er momenteel geen noemenswaardige risico's.

Code Cultural Governance

De Appel is een naar buiten gerichte organisatie, werkt veelvuldig samen met diverse partijen en heeft op drukke dagen, tientallen bezoekers en groepen over de vloer. Deze hands-on en betrokken mentaliteit vertaalt zich naar een stevige basis in de samenleving en een actieve rol in het ecosysteem van de beeldende kunst. Het programma van de Appel draagt bij aan het verdiepen en versterken van een inclusieve samenleving. Daartoe werken wij samen met partners, individuen en zijn wij blijvend in gesprek met spelers in de samenleving.

De Raad van Toezicht en het Bestuur van de Appel past de principes van de Governance Code Cultuur onverkort toe. De Appel koos vanaf haar oprichting in 1975 voor het Bestuur-Directie model, in 2022 stapten we over op het Raad van Toezicht-Bestuur model. De toezichthoudende functie is in handen van de Raad, voor bestuurlijk proces en uitvoering is het Bestuur verantwoordelijk.

De Raadsleden van de Appel vervullen hun functie onbezoldigd, ze zijn onafhankelijk en handelen integer. Daarnaast gaan ze op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen en vermijden ze ongewenste belangenverstrengeling. Raadsleden hebben in 2022 bijdragen aan de Appel geschonken, steeds met medeweten en goedkeuring van de andere bestuursleden. Ook hier was geen sprake van belangenverstrengeling noch werden wederdiensten verwacht.

Uiteraard heeft de Appel een raadslid aangewezen als penningmeester en is er een voorzitter. Minimaal vier keer per jaar wordt er vergaderd en bespreken Raad van Toezicht en Bestuur de stand van zaken, urgente thema's en de toekomst. Deze bijeenkomsten worden allemaal schriftelijk vastgelegd.

De Raad voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit. Er is regelmatig en goed contact met het Bestuur en onderling, belangrijke zaken worden open en uitgebreid besproken met ruimte voor alle stemmen. De raadsleden zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van de Raad en waarborgen daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid bij elk nieuw lid dat geworven wordt.

Deskundigheid en diversiteit zijn ruimschoots aanwezig in de Raad van Toezicht, net als artistieke visie en voeling met het artistieke veld. De Raad houdt effectief toezicht, is actief betrokken, adviseert over het managen van de organisatie en neemt verantwoordelijkheid.

de Appel Amsterdam

Verantwoording wordt afgelegd in de raadsvergaderingen en in de jaarverantwoording. De Raad ziet erop toe dat de missie van de Appel en de geformuleerde doelstellingen worden nageleefd, en dat beschikbare (publieke) middelen effectief besteed worden. Hierbij wordt gelet op een gezonde verdeling tussen overheadkosten en programmakosten. Er is een goed georganiseerde, onafhankelijke financiële controle waarbij het contact tussen Raad, Bestuur, boekhouder en accountant gezond en frequent is. Publieke verantwoording wordt afgelegd door de raadsleden en organisatie via het online beschikbaar stellen van de jaarverantwoordingen.

Het Bestuur van de Appel bestaat uit een tweedelige directie. De directie geeft invulling aan de algemene en dagelijkse leiding via vastgestelde functieprofielen, takenlijsten, protocollen en workflow afspraken. Goed werkgeverschap staat voor de Appel, zowel bij Raad van Toezicht als Bestuur, hoog op de agenda. Zo is de afgelopen jaren werk gemaakt van de invoering van de Fair Practice Code, zijn er wekelijkse gesprekken tussen directie en teamleden, en wordt tussendoor vinger aan de pols gehouden. Risico's worden beheerst door het werken volgens vooraf opgestelde begrotingen en protocollen.

Bij uitzonderlijke situaties, zoals tijdens het COVID-jaar 2021, wordt daarvan afgeweken op basis van overleg en onderbouwde plannen. De Appel heeft een gedragscode die opgenomen is in het handboek van de organisatie. Ook freelancers en de deelnemers aan het Curatorial Programme committeren zich om de gedragscode te respecteren. Medewerkers hebben toegang tot een (externe) vertrouwenspersoon bij het Landelijk Buro Integriteit & Vertrouwenspersoon.

Code Culturele Diversiteit

De Appel leeft de principes van de Code Culturele Diversiteit na. Bij het uitvoeren van de QuickScan op de website codeculturelediversiteit.com scoort de organisatie goed tot uitstekend met aandacht voor diversiteit op het gebied van publiek, programma, personeel en partners.

De Appel heeft een visie op culturele diversiteit die ze uitdraagt en concretiseert in haar beleid, publiek en programma voornamelijk door middel van een dialoog-gerichte aanpak. Deze aanpak wordt toegepast zowel bij Educatie activiteiten, als bij het verrijken van het Archief, als bij het onderhouden van relaties met netwerk en partners. We werken daarnaast continu aan verbetering op het vlak van een breed publieksbereik en een (verdere) diversifiëring van het personeelsbestand, ook als het gaat om het Curatorial Programme. Culturele Diversiteit is een continu proces, het voltrekt zich langzaam maar daarom niet met minder kracht.

Toepassing Code Diversiteit & Inclusie (per P):

→ Publiek

De focus lag in 2022 met name op de P van publiek: meer publiek bereiken, een meer divers publiek bereiken, en de bewoners van Nieuw-West blijvend aan ons verbinden. Via educatie- en participatieprogramma's hebben zij ook in 2022 de Appel (beter) leren kennen. We ontwikkelen momenteel een strategie om de opgebouwde relaties te behouden en levendig te houden ook in het geval van een verhuizing naar een andere buurt.

de Appel Amsterdam

Het educatieve programma betreft tieners en kinderen door middel van activiteiten waarbij zij worden beschouwd en behandeld als actieve besluitvormers in plaats van passieve kijkers. Door het Tiener Curatoren programma en de samenwerking met Fouad Lakbir (oprichter van kunst en cultuurcentrum Maqam, gevestigd in Bos en Lommer, niet ver van de Appel) waren we bovendien in staat om nieuwe, meer lokale, doelgroepen te bereiken. Tijdens het publieksprogramma bedacht en georganiseerd door de Tiener Curatoren in het kader van de tentoonstelling *Stories of Belonging*, waren families, vrienden en relaties van de jongeren in grote getalen aanwezig bij de Appel. Daarnaast heeft het programma de bewoners van Nieuw West, die veelal tweede generatie immigranten zijn, in staat gesteld om hun verhaal te vertellen waardoor een gelaagde en diverse culturele geschiedenis in Amsterdam werd onthuld.

Om de ambitie om een breder en diverser publiek aan te spreken verder te ondersteunen is een nieuwe website ontwikkeld met een verbeterde zoekfunctie en toegankelijk taalgebruik zonder jargon, die in februari 2022 geheel online was. Daarnaast zijn we kritischer gaan nadenken over *tone of voice* en taalgebruik van onze communicatie uitingen. We gebruiken een toegankelijker taal en communiceren zowel in het Nederlands als in het Engels om ook doelgroepen die het Nederlands niet machtig zijn te bereiken.

De financiële middelen zijn schaars en de mogelijkheden beperkt, wel hebben we in 2022 slimmer gebruik gemaakt van onze eigen kanalen om ons publiek te informeren en betrekken, en meer aandacht gegeven aan onze nieuwsletter, die elke zes weken verstuurd zal worden met updates over minder zichtbare programmering en activiteiten (inclusief Educatie, Curatorial Programme en Archief.)

Het onderzoek naar een onderzoeksmethode waarbij we kwalitatief en kwantitatief publieksonderzoek faciliteren is succesvol afgerond in samenwerking met partners AGA Lab, Framer Framed en CBK Zuidoost. De resultaten zijn te vinden op <https://ditisonspubliek.nl/>.

➔ Personeel

Binnen het team is er een mix van ervaren en startersfuncties. Ook in die zin werkt de Appel als een lerende organisatie, waarbij jonge professionals de kans krijgen om ervaring op te doen, zich te ontwikkelen, mogelijk meer verantwoordelijkheden te krijgen en door te groeien naar een hogere functie. Het team is divers wat betreft geslacht, seksuele geaardheid en praktische versus theoretische opleiding, Nederlands en internationaal. zeven nationaliteiten zijn vertegenwoordigd in een team van 13 mensen (inclusief directie).

Onze Raad van Toezicht en Bestuur zijn divers. Het nieuwe Bestuur, dat in januari 2023 is begonnen, en twee van de vier nieuwe leden van de Raad van Toezicht die in december 2022 zijn toegetreden, hebben een niet-Nederlandse culturele achtergrond en etniciteit. Binnen Bestuur en Raad van Toezicht zijn zes nationaliteiten vertegenwoordigd. Daarnaast zijn Bestuur en Raad van Toezicht divers in de man-vrouw verdeling (vijf mannen, vier vrouwen), en zijn meerdere generaties (van 40 tot 60) vertegenwoordigd. Bij het werven van additionele leden zal voorkeur gegeven worden aan vrouwelijke kandidaten met een cultureel diverse achtergrond.

In de selectie van het nieuwe Bestuur is de sollicitatiecommissie ook zodanig samengesteld dat diversiteit een onderwerp en aandachtspunt was. Het nieuwe Bestuur is dan ook cultureel divers en bestaat uit twee vrouwen. We hebben in 2022 een

de Appel Amsterdam

communicatiemedewerker aangenomen. Ondanks de open call en het uitgebreid delen van de vacature, waren er niet veel reacties en de keuze is niet gevallen op een bewoonster van Stadsdeel Nieuw-West, maar Noord.

De groep deelnemers van het Curatorial Programme is divers, de deelnemers komen van over de hele wereld, en de selecterende jury kijkt actief naar deelnemers met diverse achtergronden uit Nederland. Het hele jaar door hebben de CP-deelnemers intensief samengewerkt met dichters, curatoren en schrijvers met uiteenlopende culturele achtergronden, waaronder Mayra Rodriguez Castro (dichter), Riksa Affiaty (curator), Fatos Ustek (curator en schrijver), Patricia Kaersenhout (kunstenaar en mede-oprichter Black Renaissance), Charl Landvreugd (kunstenaar, Head of Research and Curatorial Practice Stedelijk Museum Amsterdam), Wayne Modest (directeur van het Research Centre for Material Culture (RCMC) en Zippora Elders (hoofdconservator, Gropuis Bau).

De Appel beschouwt ook als onderdeel van haar diversiteitsbeleid het opnemen van verschillende leeftijdsgroepen in haar personeelsbestand. Er werken momenteel twee senioren als vrijwilligers in het archief die de conservator van het Archief assisteren bij het digitaliseren en labelen van archiefstukken. Door ze te betrekken kan de Appel hun perspectief op het Archief omarmen en tegelijkertijd bijdragen aan hun welzijn: ze blijven actief en maken deel uit van een jong team.

→ Programma

Het artistiek-inhoudelijke programma van de Appel is divers in termen van kunstenaars, denkers en bemiddelaars waarmee gewerkt wordt. Soms zijn diversiteit en inclusiviteit onderwerp daarvan, zoals bijvoorbeeld in de videotentoonstelling *Saamhorigheid* van de Amerikaanse performancekunstenaar en educator Pope.L. In *Saamhorigheid* thematiseert Pope.L verschillende uitingsvormen van onderdrukking en uitsluiting die volharden in de Nederlandse samenleving; van nationalisme, xenofobie en racisme tot kolonialisme, imperialisme en seksisme.

Onderdeel van de tentoonstelling was een uitgebreid publieksprogramma dat inging op kwesties behandeld in de video, waardoor moeilijke discussies konden plaatsvinden. Een daarvan was de lezing van Mounir Samuel waarin hij met het publiek in gesprek ging over zijn boek *Je kunt niets meer zeggen* en waarin hij inging op de vraag welke taal kan worden gebruikt voor veilige discussies over racisme, seksisme en andere vooroordelen in de samenleving.

Voor de onderzoekspublicatie *Schetsen voor de toekomst, herinneringen aan een gebouw* onderzocht Rosa te Velde (onderzoeker en ontwerper) de vroegere bewoners van het gebouw 'Broedplaats Lely' waarin de Appel de afgelopen zes jaar was gehuisvest. Het boek heeft het mogelijk gemaakt om opnieuw in contact te komen met de verschillende burens en bewoners van het gebouw, evenals de groepen die zich inzetten tegen gentrificatie in Nieuw-West.

Gentrificatie heeft de afgelopen twee jaar veel aandacht gekregen in het programma; naast het bovenstaande werd er het rondetafelgesprek *Permanent Tijdelijk: over innovatie in de kunst en de behoefte aan continuïteit* georganiseerd, met deelnemers Araf Ahmadali, Marjo van Schaik, Eelco van der Lingen, Heske ten Cate, Barbara Visser en met bijdragen van Valentijn Byvanck, Paula Lambeck en Josien Pieterse, over de effecten van gentrificatie op de

de Appel Amsterdam

relatie tussen de Appel en haar publiek. In het programma georganiseerd door Mohamad Deeb - *On the poverty of lived experience* - werd de kwestie van diversiteit behandeld vanuit een perspectief van klasse en politiek.

In december 2022 stelde Edwin Nasr, Curatorial Fellow, een programma samen - *Drawing Faces (in Terror Times)* - over uitsluiting door opsluiting, waarbij hij belangrijke stemmen een podium bood, zoals Miriyam Aouragh, Amal Alhaag, en Ola Hassanain.

➔ Partners

Vanuit ons educatie- en participatieprogramma werken we samen met mensen en partners met diverse culturele achtergronden, verschillende opleidings- en economische niveaus, verschillende oriëntaties, en met kinderen met een beperking. Exemplarisch waren in 2022 de educatie programma's *Het lichaam als leraar* (vormgegeven in samenwerking met de Kentalis Signis, een school voor jongeren met een communicatief meervoudige beperking), *West Side Tori's* waarbij de kinderen uit Nieuw-West leren wat het is om een journalist te zijn in hun eigen buurt) en *Kunstklassen* (waarin het werk *De Brinco* van Judi Werthein getoond werd op De Lukasschool aan de Osdorper Ban in Amsterdam Nieuw-West van februari tot juni 2022).

Helaas zullen we eind 2023 naar een andere locatie moeten verhuizen omdat LELY gerenoveerd zal worden. We zoeken momenteel actief naar manieren om de waardevolle relaties opgebouwd in Nieuw-West mee te nemen naar onze nieuwe locatie.

Fair Practice Code

In het werken met kunstenaars en bemiddelaars respecteert de Appel de richtlijn kunstenaarshonoraria. Fair pay en fair practice zijn van belang in hoe we omgaan met kunstenaars, partners, ZZPers, gastsprekers en anderen die een bijdrage leveren aan ons programma, denken en handelen.

De Appel was in 2018 en 2019 actief betrokken bij het onderzoek naar het loongebouw van De Zaak Nu. De Appel leverde tussen 2018 en begin 2022 de voorzitter van de belangenvereniging voor presentatie-instellingen De Zaak Nu in hoedanigheid van Maaïke Lauwaert. Zij richtte ook begin 2019 MOKER op, een belangenvereniging voor Amsterdamse beeldende kunstinstellingen in het middenveld. Vanuit beide organisaties draagt de Appel actief bij aan het debat over de implementatie van de Fair Practice Code.

12. FINANCIËN

Exploitatieresultaat

In boekjaar 2022 is een negatief resultaat behaald van € -138.602. De daadwerkelijke baten en kosten wijken op een aantal punten af van de begroting:

- (1) de beheerslasten voor 2022 zijn met € 314.684 lager dan begroot vanwege het vertrek van algemeen directeur en zakelijk leider.
- (2) de uiteindelijke activiteitenlasten voor 2022 vallen met € 931.760 fors hoger uit dan aanvankelijk begroot. Dit was een gevolg van de hoge inflatie die de materiaalkosten verhoogde; daarnaast moesten er - door ziekte en uitval van personeel - freelancers ingehuurd worden.

de Appel Amsterdam

Eigen inkomsten, cultureel ondernemerschap

De bijdrage uit private middelen betrof in 2022 € 274.315 en bestaat onder meer uit bijdragen van diverse private fondsen en donaties.

Financiële positie

Het eigen vermogen bedroeg op 31-12-2022 € -20.857 hetgeen lager is dan de eindstand van 2021. De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) van -15,6 % is verslechterd ten opzichte van 2022 (solvabiliteit van 42%).

Balanspositie

Op 31-12 2022 is het balanstotaal vastgesteld op € 134.557 (op 31-12 2021 bedroeg dit € 280.005) Er zijn geen externe financieringen of andere langlopende schulden. Evenmin zijn er niet uit de balans blijvende verplichtingen.

WNT

De Wet Normering Topinkomens in de (semi)publieke sector wordt nageleefd, de bezoldiging van de algemene directeur van de Appel is overeenkomstig de wettelijke voorschriften.

13. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT, BESTUUR EN TEAM

Bestuur, tot 11 maart 2022. Daarna Raad van Toezicht

Hala Elkoussy, lid en voorzitter tot 8 juli 2022
Maaïke Gouwenberg, voorzitter vanaf 8 juli 2022
Jack Bakker, penningmeester
Quinsy Gario
Vincent van Velsen
Bart Beekman (lid vanaf 6 december 2022)
Jelle Miedema (lid vanaf 6 december 2022)
Karima Boudou (lid vanaf 6 december 2022)
Sjaron Minailo (lid vanaf 6 december 2022)

Directie tot 11 maart 2022. Daarna Bestuur

Monika Szewczyk, directeur tot 1 mei 2022 (1 FTE)
Huib Hays van der Werf, directeur van 1 januari 2022 t/m 30 november 2022 (1 FTE)
Maaïke Lauwaert, zakelijk leider tot 1 november 2022 (0.8 FTE)

Team

Hannah Cheney, communicatie medewerker en editor (0.8 FTE), tot 31 maart 2022
Djuna Spreksel, hoofd communicatie (0.8 FTE), vanaf 1 maart 2022
Nell Donkers, curator archief en bibliotheek (0.8 FTE)
Lucie von Eugen, hoofd productie (0.8 FTE)
Liza Nijhuis, coördinator curatoriaal programme (0.8 FTE)
David Smeulders, curator educatie (0.8 FTE)
Coco van Wijk, operations manager, interim zakelijk leider vanaf 1 november 2022 (0.9

de Appel Amsterdam

FTE)

Hosts

Mylan Hoezen
Maria Nolla
Oriana Hine
Edith van Kan
Olga Stanislavskaya
Lijuan Klassen
Nassam Abboud
Elio J Carranza
Lukas Ona Julija Steponaityte

Vrijwilligers

Judith de Bruyn, bibliotheek en archief
Jacquie van Elsberg, bibliotheek en archief
Jan van Geem, bibliotheek en archief
Matt Hickey, bibliotheek en archief

Curatorial fellow

Edwin Nasr

Programma - Onderzoek en Ontwikkeling

Mohamad Deeb, archief, freelance curator
Danai Giannoglou, tentoonstellingen, freelance curator

Techniek

Sjoerd Tim, tentoonstellingstechniek

Grafisch ontwerp

Bardhi Haliti
Zuzana Kostelanská

Deelnemers Curatorial Programme

Melissa Appleton
Monika Georgieva
Chala Itai Westerman
Ka-Tjun Hau

Nevenfuncties Bestuur en Directie

Maaïke Gouwenberg
Curator Venetië Biënnale

de Appel Amsterdam

Curator performance programma en programmer mid-length film bij International Film Festival Rotterdam

Directeur Deltaworkers

Bestuurslid Touki Delphine

Artistiek directeur Jester

Jack Bakker

Bestuurder Bakker van Vorst B.V.

Bestuurder Aulularia Real Estate B.V.

Bestuurder LBREP B.V.

Lid Raad van Advies Frans Hals Museum

Quinsy Gario

Lid kunstenaarscollectief Family Connection

Commissielid Mondriaan Fonds

Tutor master opleiding Critical Studies bij Sandberg Instituut

Tutor master opleiding Dutch Art Institute bij Artez Arnhem

PhD kandidaat VU Amsterdam

Vincent van Velsen

Conservator Stedelijk Museum Amsterdam

Lid Stadscuratorium Amsterdam

Redacteur MetropolisM

Gastcurator bij Het Nieuwe Instituut

Bart Beekman

Rechter bij de Rechtbank Midden-Nederland

Bestuurslid bij Stichting JONG Kinabu (tot april 2023)

Jelle Miedema

Secretaris van de vennootschap Randstad N.V.

Lid Raad van Adviseurs Vereniging Rembrandt

Commissielid Daniel Marot (Rijksmuseum)

Karima Boudou

Curator S.M.A.K., Stedelijk Museum voor Actuele Kunst, Gent

Sjaron Minailo

Artistieke leider Stichting Studio Minailo

Artistieke leider Re:master Opera, Sandberg Institute

Artist-Curator bij De Nationale Opera

Freelance Opera Regisseur

Lid Raad van Toezicht Stichting de Vrolijkheid

de Appel Amsterdam

Monika Szewczyk
Artistieke Adviesraad Fogo Island Arts
Kunstcommissie UvA

Huib Haye van der Werf
Bestuurslid Mique Eggermont Foundation
Adviseur regeling ontwikkeling Amsterdam Fonds voor de Kunst
Adviseur PRO Subsidies Stroom Den Haag
Schrijver Artforum
Curator mistral (tot/met april 2022)
Adviseur stedelijke ontwikkeling Nieuw-West voor Ymere

Maaïke Lauwaert
Bestuurslid De Witte Raaf
Bestuurslid Dommering Fonds
Voorzitter De Zaak Nu
Voorzitter MOKER en POi

Maaïke Gouwenberg
Voorzitter

Jack Bakker
Penningmeester (tot 23 juni 2023)

Bart Beekman
Voorzitter

Jelle Miedema
Penningmeester (vanaf 23 juni 2023)

de Appel Amsterdam

14. JAARREKENING 2022

Jaarrekening 2022

de
Appel
Amsterdam

Stichting de Appel
te Amsterdam

Jaarrekening 2022

Inhoudsopgave

	pagina
JAARREKENING 2022	
1.1 Balans per 31 december 2022	3
1.2 Exploitatierekening over 2022	5
1.3 Kasstroomoverzicht over 2022	6
1.4 Toelichtingen	7
Overige gegevens	
2.1 WNT	15
2.2 Controleverklaring	

Jaarrekening 2022
JAARREKENING 2022

1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022
na resultaatbestemming

ACTIVA

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
VASTE ACTIVA		
Imateriële vaste activa:		
Website	<u>10.283</u>	<u>0</u>
Materiële vaste activa:		
Kantoorapparatuur	<u>18.529</u>	<u>18.685</u>
Totaal vaste activa	28.812	18.685
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraad	250	250
Vorderingen en overlopende activa:		
Waarborgsommen	7.049	6.849
Debiteuren	3.435	3.807
Nog te ontvangen subsidies	20.268	21.391
Belastingen	31.801	17.680
Vooruitbetaalde kosten	<u>25.415</u>	<u>24.639</u>
	87.968	74.366
Liquide middelen	<u>17.527</u>	<u>186.704</u>
Totaal vlottende activa	105.745	261.070
	<u>134.557</u>	<u>280.005</u>

PASSIVA

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
KAPITAAL		
Algemene reserve	-20.857	117.743
	-20.857	117.743
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	49.567	11.967
Belastingen	16.483	15.337
Nog te ontvangen facturen	11.500	25.453
Overige schulden	77.864	109.505
	155.414	162.262
	<u>134.557</u>	<u>280.005</u>

Jaarrekening 2022

1.2 EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

	Begroting 2022		<u>2021</u>
	<u>2022</u>		
Eigen inkomsten	304.143	173.135	186.689
Subsidies	803.679	819.237	829.942
Totale baten	1.107.822	992.372	1.016.631
Beheerslasten materieel	140.952	195.000	182.295
Beheerslasten personeel	173.732	156.580	147.709
	<u>314.684</u>	<u>351.580</u>	<u>330.004</u>
Activiteitenlasten materieel	405.165	222.707	266.618
Activiteitenlasten personeel	526.595	418.085	415.544
	<u>931.760</u>	<u>640.792</u>	<u>682.162</u>
Totaal lasten	1.246.444	992.372	1.012.166
Operationeel resultaat	-138.622	0	4.465
Financiële baten en lasten	<u>20</u>	<u>0</u>	<u>-79</u>
Exploitatieresultaat	<u>-138.602</u>	<u>0</u>	<u>4.386</u>
Het resultaat is als volgt bestemd:			
Toegevoegd aan de Algemene reserve	-138.602		4.386
	<u>-138.602</u>		<u>4.386</u>

Jaarrekening 2022

1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2022

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Exploitatiesaldo	-138.602	4.386
Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>6.926</u>	<u>7.747</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-131.676	12.133
Mutatie voorraad	0	0
Mutatie vorderingen	-13.602	-30.672
Mutatie kortlopende schulden	<u>-6.848</u>	<u>20.023</u>
	-20.450	-10.649
Kasstroom uit operationele activiteiten	-152.126	1.484
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investeringsmateriële vaste activa	<u>-17.052</u>	<u>-10.221</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-17.052	-10.221
Nettokasstroom	<u>-169.178</u>	<u>-8.737</u>
Liquide middelen en effecten per 31 december	17.527	186.704
Liquide middelen en effecten per 1 januari	<u>186.705</u>	<u>195.441</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-169.178</u>	<u>-8.737</u>

Jaarrekening 2022

1.4 TOELICHTINGEN

Activiteiten

Stichting de Appel arts centre is een centrum voor hedendaagse kunst in Amsterdam. Het centrum bestaat sinds 1975 en was achtereenvolgend op verschillende locaties gevestigd. In de Appel vinden tentoonstellingen, performances en andere activiteiten plaats.

De Stichting, gevestigd aan de Schipluidenlaan 12, 1062 HE te Amsterdam, is opgericht op 15 januari 1975 en is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder het nummer 41197650.

Continuïteit

Het jaar 2022 was voor de stichting financieel lastig. In verband met corona waren eerder geplande projecten uitgesteld. Als gevolg hiervan kon worden voorkomen dat de Appel het jaar 2021 met een tekort zou afsluiten. Dit had echter als bijkomend effect dat een deel van de corona steunsubsidie aan de gemeente Amsterdam moest worden terugbetaald. De uitgestelde projecten zijn in 2022 alsnog uitgevoerd, hoewel met hogere kosten dan oorspronkelijk begroot. Ook heeft de werving van een nieuwe directie van de stichting en nieuwe leden van de raad van toezicht geleid tot extra kosten.

Deze omstandigheden hebben ertoe geleid dat de reserves van de stichting in 2022 zijn verbruikt. Het exploitatietekort bedroeg het afgelopen jaar € 138.000, waardoor de algemene reserve eind 2022 € 20.000 negatief is.

Voor de huidige Kunstenplanperiode, dat loopt tot eind 2024, is de stichting verzekerd van voldoende inkomsten om de continuïteit te kunnen waarborgen. De subsidie van de gemeente Amsterdam vanuit de basisinfrastructuur en de subsidie van het Mondriaan Fonds vormen gezamenlijk voldoende basis om het opgelopen tekort in de jaren 2023 en 2024 te herstellen. Dat de problematiek ten aanzien van de huisvesting is opgelost, met een geplande verhuizing op 1 januari 2024, draagt daar aan bij. De werkbegroting voor 2023 en 2024 leidt ertoe dat het ontstane tekort in die jaren wordt ingelopen. De jaarrekening over 2022 is daarom opgesteld op basis van een continuïteitsveronderstelling..

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van resultaat vinden plaats op basis van Titel 9 Boek 2 B.W. en RJ 640. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van de stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs verminderd met de op basis van de geschatte economische levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de verkrijgingprijs.

Vorderingen

Kortlopende vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, indien nodig onder een aftrek van een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Alle onder de kortlopende vorderingen opgenomen bedragen hebben een looptijd van minder dan een jaar.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat over het boekjaar wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten.

Subsidies

Subsidies worden op basis van toezegging opgenomen in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overige kosten

De overige kosten worden verantwoord in de periode waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

ACTIVA

<u>Website</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Boekwaarde per 1 januari	0	0
Investerings boekjaar	10.960	0
Afschrijvingen boekjaar	-677	0
Boekwaarde per 31 december	<u>10.283</u>	<u>0</u>

Cumulatieve investeringen	10.960	0
Cumulatieve afschrijvingen	-677	0
Boekwaarde per 31 december	<u>10.283</u>	<u>0</u>

<u>Verbouwing</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Boekwaarde per 1 januari	0	3.721
Investerings boekjaar	0	0
Afschrijvingen boekjaar	0	-3.721
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

Cumulatieve investeringen	0	12.038
Cumulatieve afschrijvingen	0	-12.038
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

Kantoorapparatuur

Boekwaarde per 1 januari	18.685	12.490
Investerings boekjaar	6.093	10.221
Afschrijvingen boekjaar	-6.249	-4.026
Boekwaarde per 31 december	<u>18.529</u>	<u>18.685</u>

Cumulatieve investeringen	31.959	25.866
Cumulatieve afschrijvingen	-13.430	-7.181
Boekwaarde per 31 december	<u>18.529</u>	<u>18.685</u>

Voor de vaste activa worden de volgende afschrijvingsperiode gehanteerd:

Verbouwing	14 maanden
Website	5 jaar
Kantoorapparatuur	5 jaar

<u>Waarborgsommen</u>	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Borg huisvesting	<u>7.049</u>	<u>6.849</u>

Debiteuren

Saldilijst per 31 december	<u>3.435</u>	<u>3.807</u>
	<u>3.435</u>	<u>3.807</u>

Jaarrekening 2022

Nog te ontvangen subsidies

Nog te ontvangen subsidie Mondriaan Fonds	4.768	13.391
Nog te ontvangen subsidie AFK	0	8.000
Nog te ontvangen subsidie Gemeente Amsterdam	7.000	0
Nog te ontvangen subsidie Stichting Ammodo	5.000	0
Nog te ontvangen subsidie Ambassade, Irish arts council	3.500	0
	<u>20.268</u>	<u>21.391</u>

Belastingen

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Omzetbelasting 2022	29.720	
Omzetbelasting 2021	0	16.255
Omzetbelasting 2020	0	-656
Omzetbelasting 2018	2.081	2.081
	<u>31.801</u>	<u>17.680</u>

Liquide middelen

Kas	967	466
ABN AMRO bank rekening-courant	16.003	56.242
ABN AMRO bank spaarrekening	3	30.003
ING bank	-70	2.880
ING bank spaarrekening	1	97.001
Kruisposten	-73	112
Paypal	696	0
	<u>17.527</u>	<u>186.704</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de vennootschap.

Jaarrekening 2022

PASSIVA

<u>Kapitaal</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Het verloop van de algemene reserve is als volgt:		
Saldo per 1 januari	117.743	113.357
Resultaatbestemming verslagjaar	<u>-138.601</u>	<u>4.386</u>
Saldo per 31 december	<u>-20.857</u>	<u>117.743</u>
<u>Crediteuren</u>	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Saldilijst per 31 december	<u>49.567</u>	<u>11.967</u>
<u>Belastingen</u>		
Loonbelasting	<u>16.483</u>	<u>15.337</u>
<u>Overige schulden</u>		
Vooruit ontvangen subsidies	19.287	40.609
Terug te betalen subsidie Corona steun	23.149	23.149
Reservering vakantiegeld	11.763	17.128
Reservering vakantiedagen	4.845	3.675
Overig	<u>18.820</u>	<u>24.944</u>
	<u>77.864</u>	<u>109.505</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurcontract

Stichting de Appel heeft een huurcontract voor de ruimte aan de Schipluidenlaan 12, Amsterdam. Het contract loopt tot en met 31 december 2023 met een huur van € 78.000 per jaar. Stichting de Appel heeft een nieuw huurcontract getekend voor ruimte aan de Tolstraat 160 die ingaat op 1 januari 2024.

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

<u>Eigen inkomsten</u>	begroot		2021
	2022	2022	
<i>Publieksinkomsten</i>			
Kaartverkoop	2.882		2.283
Catalogi	6.484		3.446
	9.366	3.100	5.729
<i>Sponsorinkomsten</i>			
Curatorial programme	10.000		4.390
Educatie overig	3.702		600
Overige directe inkomsten	6.760	27.500	42.090
	20.462	27.500	47.080
<i>Bijdragen uit private middelen</i>			
Particulieren	50.180	10.535	28.252
Stichting Hartwig foundation	100.000	100.000	100.000
Fondsen	124.135	32.000	5.628
	274.315	142.535	133.880
	304.143	173.135	186.689

Subsidies

Subsidie Gemeente Amsterdam	481.837	467.820	467.820
Subsidie AFK	0		20.000
Subsidie Mondriaan Fonds	283.744	275.000	288.054
Incidentele Publieke subsidies:	198		0
Subsidie Corona Gemeente Amsterdam	0		-23.149
Subsidie Corona Mondriaan Fonds	37.900		77.217
Incidentele bijdrage / subsidies uit publieke middelen	0	76.417	0
	803.679	819.237	829.942

Percentage eigen inkomsten	27%	17%	18%
----------------------------	-----	-----	-----

<u>Beheerslasten materieel</u>	begroot		2021
	2022	2022	
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur	26.011		76.102
Schoonmaak	8.153		12.949
Kleine aanschaf inventaris	129		250
Overige huisvestingskosten	2.617		833
	36.910		90.134

Toelichting huur

Voor de huur aan de Schipluidenlaan heeft er een herrubricering plaatsgevonden in 2022. Hierdoor zijn de huisvestingskosten bij beheerslasten gedaald en is er bij activiteitenlasten een stijging te zien in de huisvestingskosten ten opzichte van 2021.

Jaarrekening 2022

	2022	begroot 2022	2021
<i>Kantoorkosten</i>			
Accountantskosten	12.295		10.500
Administratiekosten	19.423		18.238
Advieskosten	13.960		7.280
Abonnementen	5.742		5.494
Contributies	4.035		7.493
Kantoorbenodigdheden	8.402		8.650
Porti	1.319		3.221
Telefoonkosten	5.203		2.427
Automatiseringskosten	5.179		1.324
Verzekeringen	2.605		6.229
Vergader- en bestuurslasten	829		7.746
Voorziening btw	15.712		3.555
Overige lasten	<u>2.412</u>		<u>2.257</u>
	97.116		84.414
<i>Afschrijvingen</i>			
Verbouwing	0		3.722
Website	677		0
Apparatuur	<u>6.249</u>		<u>4.025</u>
	6.926		7.747
Totaal beheerslasten materieel	<u>140.952</u>	<u>195.000</u>	<u>182.295</u>
<u>Beheerslasten personeel</u>			
<i>Salarissen, sociale lasten en pensioen</i>			
Directie	16.410		45.086
Hoofd interne zaken	87.173		70.695
Officemanager	21.120		17.769
Inhuur	27.488		15.840
<i>Overige personeelskosten</i>			
Verzekering ziekengeld	12.375		10.463
Opleiding	1.007		2.794
Diverse personeelskosten	27.875		17.339
Pensioenkosten	0		5.988
Werving personeel	25.950		10.320
Ontvangen ziekengeld	-13.907		-19.260
Doorbelaast naar activiteiten	<u>-31.759</u>		<u>-29.325</u>
Totaal beheerslasten personeel	<u>173.732</u>	<u>156.580</u>	<u>147.709</u>
Totaal beheerslasten	<u>314.684</u>	<u>351.580</u>	<u>330.004</u>
<u>Activiteitenlasten materieel</u>			
<i>Publiciteitskosten</i>			
	35.503		44.211
<i>Tentoonstellingen en presentaties</i>			
Tentoonstellingen	<u>202.688</u>		<u>89.273</u>
	202.688		89.273

Jaarrekening 2022

	2022	begroot 2022	2021
<i>Publicaties</i>			
Bibliotheek	21.988		13.517
	21.988		13.517
<i>Curatorial Programme</i>			
Honoraria Kunstenaars	15.242		22.215
CP Final tentoonstelling	34.219		32.212
Fellowship	7.210		32.671
Reis en verblijfskosten deelnemers	18.156		5.595
Reis en verblijfskosten docenten	92		712
Fee docenten	21.764		3.353
Jurykosten	1.017		0
Declaraties	8.913		993
Huisvesting	9.033		4.354
Diversen	3.670		2.071
	119.316		104.176
<i>Overige activiteiten</i>			
Educatie	2.136		8.553
Overige	23.534		6.888
	25.670		15.441
Totaal activiteitenlasten materieel	405.165	222.707	266.618
<u>Activiteitenlasten personeel</u>			
Directie	42.225		45.086
Coördinatie CP	46.268		46.254
Ingehuurd CP	28.249		3.000
Publieksprogramma en productie	254.531		130.514
Stagiaires	0		750
Bibliotheek	63.536		96.010
Publiciteit	3.523		64.605
Educatie	51.818		0
Overige personeelslasten	36.445		29.325
Totaal activiteitenlasten personeel	526.595	418.085	415.544
Totaal activiteitenlasten	931.760	640.792	682.162

Gedurende het boekjaar waren er gemiddeld 7 personeelsleden in dienst berekend op fulltime basis, in 2021: 7,8

Jaarrekening 2022

Ondertekening van de jaarrekening

Amsterdam, 2023

Sofia Patat
Zakelijk leider

L.A.S. Khaldi
Artistiek directeur

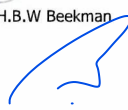

Q.T. Gario

M. Gouwenberg
voorzitter

H.B.W. Beekman

J. Bakker
vice-voorzitter

J.L. Miedema

S. Minailo

K. Boudou

Jaarrekening 2022

2. OVERIGE GEGEVENS

2.1 WNT

Verantwoording Wet Normering Topinkomens

Gegevens 2022

Functiegegevens	M.G.E. Lauwaert Hoofd interne zaken	M. Szewczyk Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/10	01/01 – 30/04
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	60.313	41.024
Beloningen betaalbaar op termijn		
<i>Subtotaal</i>	<hr/> <i>60.313</i>	<hr/> <i>41.024</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	150.000	60.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	<hr/> 60.313	<hr/> 41.024
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021

Functiegegevens	M.G.E. Lauwaert Hoofd interne zaken	M. Szewczyk Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	70.695	156.886
Beloningen betaalbaar op termijn		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging 2021	<hr/> 70.695	<hr/> 156.886

Jaarrekening 2022

Gegevens 2022

Functiegegevens	C. van Wijk zakelijk leider	H.H. de Werf Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/10-31/12	01/02-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	14.705	69.712
Beloningen betaalbaar op termijn		
<i>Subtotaal</i>	<hr/> 14.705	<hr/> 69.712
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	45.000	120.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	<hr/> 14.705	<hr/> 69.712
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021

Functiegegevens	C. van Wijk zakelijk leider	H.H. de Werf Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	-	-
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0	0
Dienstbetrekking?	ja	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	0	0
Bezoldiging 2021	<hr/> 0	<hr/> 0

Jaarrekening 2022

Commissarissen

2022		
Functiegegevens	H.M.K.O El Kousy Voorzitter	J.C.H. Bakker Vice voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 08/07	01/01 – 31/12
Bezoldiging	0	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	11.250	22.500
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t
Bezoldiging 2022	0	0
2021		
Functiegegevens	H.M.K.O El Kousy Voorzitter	J.C.H. Bakker Penningmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging	2.500	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	20.900	20.900

2022		
Functiegegevens	Gouwenberg, Maaïke lid/voorzitter	Q.T. Gario Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-07/07 lid 08/07-31/12 voorzitter	01/01-31/12
Bezoldiging	0	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	18.000	18.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t
Bezoldiging 2022	2.500	2.500
2021		
Functiegegevens	Gouwenberg, Maaïke Lid	Q.T. Gario Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01/-31/12	01/01-31/12
Bezoldiging	2.500	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	20.900	20.900

Strikt vertrouwelijk

Stichting De Appel
Schipluidenlaan 12-D4
1062 HE Amsterdam

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting De Appel

Verklaring over de in de jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022 ten behoeve van de Gemeente Amsterdam.

A. Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting De Appel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting De Appel per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en het Handboek Verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 Amsterdamse Basisinfrastructuur;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek Verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 Amsterdamse Basisinfrastructuur;
- is de subsidie besteed voor het doel en de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend;
- voldoet de jaarrekening 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de staat van baten en lasten over 2022; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Gemeente Amsterdam 2015 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting De Appel zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'Continuïteit' in de toelichting van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de stichting financiële problemen ondervindt als gevolg van hogere kosten wegens uitgestelde projecten als gevolg van corona en vanwege eenmalige hoge wervingskosten voor de nieuwe directie. Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief exploitatieresultaat van € 138.602 (2021: een positief resultaat ter grootte van € 4.386) en het eigen vermogen is negatief geworden (per 31 december bedraagt het tekort € 20.857). Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang, op grond waarvan gereede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de stichting.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van bovengenoemde aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit: ↪

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 Amsterdamse Basisinfrastructuur is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Controleprotocol van de gemeente Amsterdam 2015. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 Amsterdamse Basisinfrastructuur.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en het Handboek Verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 Amsterdamse Basisinfrastructuur.

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 28 juni 2023

Amstelstad Audit B.V.

w.g. drs. G. Hoes RA